

Biuletyn

Oddziału Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu

Nr 1/2025 (14) czerwiec

poznan.pan.pl

Od Redakcji

Przekazujemy Państwu kolejny numer Biuletynu, zawierający szczegółowe informacje dotyczące działalności Oddziału Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu w pierwszym półroczu 2025 roku. Z przedstawionych materiałów wyłania się obraz niezwykle zróżnicowanego i dynamicznego środowiska naukowego, skupionego wokół członków korporacji oraz instytutów naukowych Akademii. Na szczególną uwagę zasługują zaawansowane badania prowadzone w jednostkach PAN oraz szeroko zakrojona działalność popularyzatorska, adresowana do szerokich kręgów społeczeństwa. Cieszy duża liczba publikacji naukowych w prestiżowych czasopismach, a także nagrody i wyróżnienia przyznane członkom korporacji oraz znaczący rezonans społeczny wydarzeń organizowanych przez instytuty i Oddział. W marcu br. odbyła się 16. edycja Tygodnia Mózgu, która zgromadziła liczne grono słuchaczy zarówno w siedzibie Oddziału, jak i na kanale YouTube. Regularnie odbywały się także comiesięczne wykłady z cyklu „Nauka i Społeczeństwo”. Dużym zainteresowaniem cieszyła się tegoroczna edycja „Dwugłosu Nauki”, poświęcona problematyce sztucznej inteligencji.

W niniejszym numerze Biuletynu znajdą Państwo również informacje o aktywności komisji naukowych działających przy Oddziale, przejawiającej się m.in. organizacją konferencji naukowych, współorganiza-

cją wykładów otwartych w ramach cyklu „Nauka i Społeczeństwo” oraz prowadzeniem działalności wydawniczej, w tym redakcją czasopism naukowych.

10-14 marca 2025
godz. 16.00-18.00
Oddział PAN w Poznaniu
Sala Turkusowa
Pałac Działyńskich
Stary Rynek 78/79
WSTĘP WOLNY

Światowy
16. Tydzień
MÓZGU
w Poznaniu

Organizatorzy:
PAN
POLSKA AKADEMIA NAUK
ODDZIAŁ W POZNANIU

poznan.pan.pl
www.facebook.com/OPANPoznan

Polska Akademia Nauk Oddział w Poznaniu
Instytut Genetyki Człowieka PAN
Instytut Chemii Bioorganicznej PAN

ODKRYWAJ Z NAMI TAJEMNICE MÓZGU!

Pragnę zwrócić uwagę Czytelników na dwa wydarzenia, które mogą stać się początkiem istotnej działalności Oddziału w przyszłości. Mam na myśli cykl spotkań, które odbyłem z Wiceprezydentem Miasta Poznania, Jędrzejem Solarskim, a także pierwsze w historii spotkanie członków Polskiej Akademii Nauk i

Polskiej Akademii Umiejętności zrzeszonych w Oddziale PAN oraz Stacji Naukowej PAU w Poznaniu.

Podczas spotkań z Wiceprezydentem, w których uczestniczyli również dyrektorzy instytutów PAN działających na terenie Oddziału, nakreślono interesujący program współpracy Akademii z władzami miasta w zakresie wspierania działalności Oddziału, instytutów oraz Szkoły Doktorskiej.

Spotkanie członków PAN i PAU odbyło się w grudniu 2024 roku w siedzibie Oddziału PAN przy Starym Rynku w Poznaniu. Przedświąteczna atmosfera sprzyjała integracji środowisk oraz wyznaczeniu kierunków wspólnych działań na przyszłość.

Zachęcam do zapoznania się z pełnym opisem osiągnięć i wydarzeń, których zakres jest znacznie szerszy, niż sygnalizuje to niniejszy wstęp.

Prezes Oddziału PAN w Poznaniu

Prof. dr hab. Jerzy Kaczorowski, czł. rzec. PAN

Działalność i osiągnięcia członków PAN z Oddziału Poznańskiego

Nagrody i wyróżnienia otrzymane przez członków PAN w okresie grudzień 2024 - maj 2025 r.:

Prof. Hanna Bogucka, czł. koresp. PAN – znalazła się na liście „100 Brilliant and Inspiring Women in 6G™” opublikowanej 14 lutego 2025 przez Women in 6G™. Jest to lista 100 wyjątkowych kobiet, które wywierają niezwykle wpływ w tej dziedzinie, przesuwają granice komunikacji bezprzewodowej i torują drogę do bardziej połączonych, inteligentnych i zrównoważonych świata.

Prof. Józef Korbicz, czł. rzec. PAN – został laureatem 31. plebiscytu *Złoty Inżynier*, organizowanego od 1994 r. Ma on na celu pokazanie wybitnych twórców techniki, ze szczególnym uwzględnieniem przedsiębiorczości i innowacyjności oraz radzenia sobie w gospodarce wolnorynkowej. Plebiscyt organizowany jest przez redakcję czasopisma „Przegląd Techniczny” a współorganizatorami są Federacja Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych Naczelna Organizacja

Techniczna i Klub Złotego Inżyniera Przeglądu Technicznego.

Prof. Jerzy Stefanowski, czł. koresp. PAN – w kwietniu br. został wybrany na przewodniczącego nowo powołanej Sekcji Sztucznej Inteligencji Komitetu Informatyki PAN.

Prof. Jacek Radwan, czł. koresp. PAN – otrzymał zaproszenie do objęcia Katedry imiennej im. Wacława Szybalskiego na Uniwersytecie Gdańskim w roku akademickim 2025/2026. Katedra ta została utworzona w celu uhonorowania najwybitniejszych akademików z Polski i zagranicy w dziedzinie nauk przyrodniczych i ścisłych.

Prof. Janusz Rybakowski, czł. koresp. PAN – znalazł się na 19 miejscu rankingu platformy Research.com na Best Medicine Scientist in Poland <https://research.com/scientists-rankings/medicine/pl>.

Wydarzyło się

13 grudnia odbyła się 106. Sesja Zgromadzenia Ogólnego Oddziału PAN w Poznaniu. W pierwszej części sesji, profesor Jerzy Kaczorowski – prezes Oddziału, przedstawił krótką informację o działalności Oddziału w II półroczu 2024 roku i planach na I półrocze 2025 roku. W części otwartej sesji, środowisko PAN spotkało się z przedstawicielami Polskiej Akademii Umiejętności ze Stacji Naukowej w Poznaniu. Celem spotkania było omówienie strategii wzajemnej współpracy na rok 2025 m.in. zapraszanie członków PAU na organizowane wydarzenia przez Oddział i odwrotnie oraz wspólna organizacja wykładów (naprzemienienie).

Zdj. 1. Spotkanie środowiska PAN z członkami PAU – Stacja Naukowa w Poznaniu.

W ramach **wykładów otwartych** z serii „**Nauka i Społeczeństwo**”, organizowanych przez Oddział PAN w Poznaniu, w okresie od stycznia do maja odbyły się **cztery wykłady**:

16.01.2025 – *Jak się kształtuje krajobraz rasowo-etniczny Stanów Zjednoczonych?* Prof. dr hab. Anna Dmowska, Komisja Nauk o Ziemi i Środowisku O/PAN, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu.

20.03.2025 – *Ekologiczne wyzwania i innowacje w świecie zrównoważonych opakowań.* Dr hab. inż. Tomasz Garbowski, prof. UPP, Komisja Nauk Mechanicznych i Budowlanych O/PAN w Poznaniu, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu.

10.04.2024 – *Druk 3D – paszportem innowacji technologicznych.* Dr hab. inż. Piotr Kuryło, prof. UZ; Komisja Inżynierii Powierzchni O/PAN w Poznaniu, Uniwersytet Zielonogórski.

15.05.2024 – *Nazwy ulic w dawnym i współczesnym Poznaniu.* Dr hab. Justyna Walkowiak, prof. UAM; Komisja Onomastyczna O/PAN w Poznaniu, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu. Spotkanie było połączone z promocją książki „Nazwy ulic Poznania” autorstwa Pani Profesor.

Wykłady są dostępne na kanale oraz stronie:

<https://www.youtube.com/channel/UCDfWTcT7AZay2Y4v-gn1dmQ>
<https://poznan.pan.pl/>

Zdj. 2. Nauka i Społeczeństwo

W dniach 10-14 marca 2025 roku odbyła się **16. edycja Światowego Tygodnia Mózgu w Poznaniu**, podczas której wykładowcami byli naukowcy z ośrodków naukowych z Poznania, Warszawy, Lublina oraz Katowic (Instytutu Genetyki Człowieka PAN, Instytut Biologii Doświadczalnej im. M. Nenckiego PAN, Instytut Chemii Bioorganicznej PAN, Uniwersytet Medyczny w Lublinie, Uniwersytet Medyczny im. K. Marcinkowskiego w Poznaniu, Warszawski Uniwersytet

Medyczny, Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach). Podczas dziesięciu wykładów mogliśmy dowiedzieć się: jak powstaje pamięć, jakie kłopoty psychiatryczne mają dzieci i młodzież, jak wygląda nowoczesne leczenie zaburzeń nastroju, czy biologię molekularną można zaprząć do walki z guzami mózgu, a także porozmawiać o matni, w którą łapią nas uzależnienia. Pierwszego dnia uczestnicy wydarzenia mieli również możliwość wysłuchania *Koncertu wiosennego* w wykonaniu studentów Akademii Muzycznej im. I. J. Paderewskiego w Poznaniu. W wykładach uczestniczyło ogółem ponad 1500 osób, wśród których byli naukowcy, studenci, uczniowie szkół średnich, mieszkańcy Poznania oraz województwa wielkopolskiego. Dzięki transmisji na żywo i nagrywaniu, realizowanemu przez Zespół Telewizyjny Poznańskiego Centrum Superkomputerowo-Sieciowego przy ICHB PAN w Poznaniu, wykład na kanale YouTube śledzić mogli również mieszkańcy innych części Polski. Zachęcamy do odwiedzenia naszego kanału YouTube i odtworzenia wykładów: <https://www.youtube.com/channel/UCDfWTcT7AZay2Y4v-gn1dmQ> Wykłady te odtworzono na kanale YouTube ponad 6880 razy.

Zdj. 3. 16. Tydzień Mózgu w Poznaniu

W dniach 19-20 marca w Poznań Congress Center odbyły się **Targi Wyposażenia i Technologii Laboratoryjnych LabsEXpo**. W wydarzeniu aktywnie uczestniczyła Polska Akademia Nauk, którą – poza Oddziałem PAN w Poznaniu – reprezentowały dwa instytuty z Poznania: Instytut Genetyki Człowieka PAN oraz Instytut Chemii Bioorganicznej PAN, a także Instytut Biocybernetyki i Inżynierii Biomedycznej im. M. Nałęcz z Warszawy. Targi stanowiły doskonałą okazję do

nawiązania kontaktów z przedstawicielami przemysłu laboratoryjnego i biznesu oraz do przybliżenia zarówno zwiedzającym, jak i wystawcom zakresu działalności Instytutów PAN i ich kluczowej roli w rozwoju nauki i technologii. Na odwiedzających stoisko PAN czekały liczne atrakcje przygotowane przez przedstawicieli instytutów. Podczas Targów odbył się również Konkurs o GRAND PRIX Prezesa Polskiej Akademii Nauk na najbardziej innowacyjny produkt/usługę/rozwiązanie przedstawione w ramach Targów Wyposażenia i Technologii Laboratoryjnych Labs Expo 2025. W imieniu Prezesa Polskiej Akademii Nauk nagrodę i wyróżnienia wręczyła prof. Luiza Handschuh – dyrektor Instytutu Chemii Bioorganicznej PAN w Poznaniu. Polska Akademia Nauk objęła wydarzenie Patronatem Honorowym.

Zdj. 4. Targi LabsExpo – stoisko Polskiej Akademii Nauk.

XIII edycja konkursu na najlepszą publikację badawczą, która ukazała się w 2024 r., a jej wiodącym autorem był młody naukowiec, **została rozstrzygnięta 19 maja br.** Do tegorocznej edycji zgłoszono 52 prace, a **laureatami nagród** (każda 4 tys. zł) przyznanych w 5 obszarach badawczych zostali: *dr Filip Bebnow* (nauki humanistyczne i społeczne), *mgr Magda Kopczyńska* (nauki biologiczne i rolnicze), *mgr inż. Hanna Orlikowska-Rzeźnik* (nauki ścisłe i nauki o Ziemi), *mgr inż. Andres Parejo-Tovar* (nauki techniczne), *dr Marta Budzińska* (nauki medyczne). Ponadto wyróżnienia (bez gratyfikacji finansowej) otrzymali: *mgr Jan Denka* (nauki humanistyczne i społeczne), *mgr Kacper Sobieraj* (nauki biologiczne i rolnicze), *mgr Aleksandra Zwolińska* (nauki ścisłe i nauki o Ziemi), *mgr inż. Alireza Tabrizikahou* (nauki techniczne), *dr Beata Jóźwiak* (nauki medyczne). Nagrody i wyróżnienia wręczone zostaną podczas sesji Zgromadzenia Ogólnego Oddziału PAN w Poznaniu, w dniu 11 czerwca br.

PAN
Polska Akademia Nauk

Oddział w Poznaniu

uprzejmie zaprasza do wzięcia udziału w części otwartej
**107. SESJI
ZGROMADZENIA OGÓLNEGO
ODDZIAŁU PAN**
która odbędzie się w środę, 11 czerwca 2025 r. o godz. 11.00
w Sali Turkusowej Pałacu Działyńskich, Stary Rynek 75/79 (p.p.)

Wystąpią
**Laureaci XIII edycji Konkursu
Oddziału PAN w Poznaniu**
na najlepszą oryginalną pracę twórczą doktoranta
opublikowaną w roku 2024
w pięciu obszarach naukowych:

- Dr Filip Bebnow**
Wydział Geografii Społeczno-Ekonomicznej
Główny Instytut Geografii
Nagrodę w obszarze nauk humanistycznych i społecznych
za osiągnięcia pt. *Transformacja miast w kontekście polityki klimatycznej w Polsce 2007-2024*
w dziedzinie nauk humanistycznych i społecznych
- Mgr Magda Kopczyńska**
Wydział Biologii
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Nagrodę w obszarze nauk biologicznych i rolniczych
za osiągnięcia pt. *Struktura i funkcja białek w procesie fotosyntezy*
w dziedzinie nauk biologicznych i rolniczych
- Mgr inż. Hanna Orlikowska-Rzeźnik**
Wydział Inżynierii Materiałowej i Fizyki Technicznej
Politechnika Poznańska
Nagrodę w obszarze nauk ścisłych i nauk o Ziemi
za osiągnięcia pt. *Charakterystyka i właściwości materiałów*
w dziedzinie nauk ścisłych i nauk o Ziemi
- Mgr inż. Andres Parejo-Tovar**
Wydział Technologi Chemicznych
Politechnika Poznańska
Nagrodę w obszarze nauk technicznych
za osiągnięcia pt. *Modelowanie i symulacja procesów technologicznych*
w dziedzinie nauk technicznych
- Dr Marta Budzińska**
Instytut Genetyki Człowieka PAN w Poznaniu
Nagrodę w obszarze nauk medycznych
za osiągnięcia pt. *Wpływ genetyki na rozwój i funkcjonowanie organizmu człowieka*
w dziedzinie nauk medycznych

poznan.pan.pl

W XXVIII Poznańskim Festiwalu Nauki i Sztuki, który odbył się 9 kwietnia w Pałacu Działyńskich, wzięło udział ok. 410 uczniów szkół średnich i podstawowych. Uczestniczyli oni w warsztatach i zajęciach interaktywnych przygotowanych przez placówki Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu i Kórniku:

Instytut Dendrologii PAN: *Poznajemy rośliny naszych lasów* (M. Terlecka, S. Bury, F. Latterini); *Skąd w Polsce kasztanowce? Historia ukryta w genach* (Ł. Walas).

Instytut Chemii Bioorganicznej PAN: *Sekrety Laboratorium – Nauka na Żywo* (D. Jakubczyk, G. Framski, A. Rüfli).

Instytut Fizyki Molekularnej PAN: *Temperaturowy zawrót głowy – azotowe szaleństwo* (I. Olejniczak, D. Dardas, A. Frąckowiak).

Instytut Genetyki Człowieka PAN: *Po nitce do kłębka czyli jak zapakować DNA?* (M. Żurawek, I. Ziółkowska-Suchanek, D. Sikora, G. Sawicz); *Trening białych krwinek czyli jak działają szczepionki?* (K. Iżykowska, A. Rąbacz, J. Jurczak, K. Czarnecka, Ł. Skibiński).

Instytut Genetyki Roślin PAN: *Od nasiona do plonu. Grzybowi sabotażyści w akcji* (K. Czepiel, K. Czyż, M. Mokrzycka, K. Sobańska, M. Urbaniak).

Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe: *Superbohaterowie dla nauki – popularyzacja technologii kwantowych* (M. Baranowska-Szczepańska, A. Gembara, J. Koza).

Biblioteka Kórnicka PAN: *W pracowni intrologatorskiej* (G. Kubacki, J. Kieslich); *Czytelnia dawniej i dziś* (K.

Rataj, J. Oleszewska); *Czerpanie papieru* (A. Kwiatkowska, A. Fludra).

Organizatorem spotkań był Oddział Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu we współpracy z Biblioteką Kórnicką PAN. Projekt jest wspólnym wydarzeniem wszystkich uczelni państwowych oraz Oddziału PAN w Poznaniu i jest dofinansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Edukacji i Nauki w ramach programu „Społeczna Odpowiedzialność Nauki II”.

Zdj. 5. Poznański Festiwal Nauki i Sztuki – Oddział PAN w Poznaniu.

Institut Chemii Bioorganicznej wraz z Poznańskim Centrum Superkomputerowo-Sieciowym PAN

Udział Instytutu w największym projekcie genomicznym UE. *Genome of Europe* (GoE) to największy projekt genomiczny w Unii Europejskiej, odpowiadający na rosnące zapotrzebowanie na dane genetyczne w badaniach naukowych i medycynie. Do tej pory w Europie brakowało referencyjnego zbioru sekwencji całego genomu (WGS). Koordynatorem projektu jest prof. André Uitterlinden z Centrum Medycznego Uniwersytetu Erazma w Rotterdamie. Osobą kierującą badaniami w Instytucie Chemii Bioorganicznej PAN jest dr hab. Luiza Handschuh, prof. ICHB PAN. Drugą polską jednostką zaangażowaną w projekt jest Centrum Biologii Cyfrowej i Nauk Biomedycznych – Biobank Łódź Uniwersytetu Łódzkiego.

Zdj. 6. Spotkanie uczestników projektu *Genome of Europe*.

W ramach Programu Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027 (FENG), Działanie 2.4 Badawcza Infrastruktura Nowoczesnej Gospodarki ICHB PAN **uzyskał finansowanie projektów:** EC-BiG – Europejskie Centrum Bioinformatyki i Genomiki – MOSAIC 3D oraz POL-OPENSOURCE – Polska Platforma Infrastruktury Skriningowej dla Chemii Biologicznej.

17 grudnia 2024 r. w Instytucie Chemii Bioorganicznej PAN odbyło się Mini-Sympozjum pt. *Short non-coding RNAs: 31 years since the discovery of miRNAs*. Wydarzenie pod auspicjami ICHB PAN, Polskiego Towarzystwa Biochemicznego (oddziału poznańskiego i sekcji kwasów nukleinowych) oraz KNOW RNA Salon Poznań zostało zorganizowane w związku z odkryciami uhonorowanymi Nagrodą Nobla w dziedzinie fizjologii i medycyny. odbyło się 7 wykładów wygłoszonych przez prof. dr hab. Zofię Szwejkowską-Kulińską (UAM), dr hab. Annę Kurzyńską-Kokorniak, prof. ICHB PAN (ICHB PAN), dr Jakuba Dolatę (UAM), dr Paulinę Gałkę-Marciniak (ICHB PAN), prof. dr hab. Błażeja Rubisia (UMP), mgr Mariannę Pewińską-Kołodziejczak (ICHB PAN) oraz dr hab. Guillem Ylla (UJ Kraków). Wykłady dotyczyły roli mikroRNA (miRNA) i innych krótkich regulatorowych RNA w różnych organizmach: roślinach, owadach oraz u człowieka. Omówiono m.in. wpływ mutacji oraz zaburzeń ekspresji miRNA na nowotworzenie. Zaprezentowano również wyniki badań nad nowatorskim podejściem terapeutycznym w chorobie Huntingtona z wykorzystaniem syntetycznych mikro RNA. W trakcie wydarzenia szanse zaprezentowania wyników prowadzonych przez siebie badań otrzymali także najmłodsi adepci nauki – studenci i doktoranci.

Zdj. 7. Sympozjum „Short non-coding RNAs: 31 years since the discovery of miRNAs”.

Od 12 do 18 lutego 2025 r. w Instytucie Chemii Bioorganicznej PAN odbywała się **wystawa prezentująca sylwetki stypendystek 24. edycji programu L'Oréal – UNESCO Dla Kobiet i Nauki**. Laureatką tegorocznej edycji konkursu jest dr Katarzyna Klonowska, kierowniczka Zakładu Genetyki Nowotworów utworzonego w ICHB PAN w 2024 roku. Osiągnięcia badawcze naukowczynie zostały wyróżnione prestiżowym stypendium habilitacyjnym. Dr Katarzyna Klonowska bada genetyczne podłoże nowotworów, ze szczególnym uwzględnieniem genetyki zespołów dziedzicznych predysponujących do występowania guzów związanych z inaktywacją genów supresorowych (ang. Tumor Suppressor Syndromes, TSS).

Zdj. 8. Wystawa prezentująca sylwetki stypendystek 24. edycji L'Oréal – UNESCO Dla Kobiet i Nauki.

11 marca 2025 r. w ICHB PAN odbył się wykład pt. *Etyka w nauce*, który poprowadził Jakub Zawila-Niedźwiecki, filozof oraz bioetyk z Uniwersytetu Warszawskiego. Podczas prelekcji poruszono tematykę etyki w badaniach naukowych wynikającą z zapisów Kodeksu Etyki Pracownika Naukowego, kwestię konfliktu interesów z perspektywy działalności naukowej oraz zagrożenia i wyzwania jakie ma przed sobą nauka w związku z rozwijającymi się, zaawansowanymi metodami sztucznej inteligencji.

Zdj. 9. Wykład pt. „Etyka w nauce”.

W dniach **17-18 marca 2025 r.** Instytut Chemii Bioorganicznej PAN miał przyjemność gościć naukowców i pracowników administracyjnych poznańskich instytutów PAN (IGC PAN, IFM PAN, IGR PAN, ID PAN, PCSS) na intensywnym **szkoleniu dotyczącym aplikowania o granty ERC**, które odbyło się w Centrum Edukacji i Innowacyjności ICHB PAN w Poznaniu. Pierwszy dzień rozpoczął się od szkolenia online, prowadzonego przez Katarzynę Kubicę-Oroń, ekspertkę z Krajowego Punktu Kontaktowego Programów Badawczych UE w NCBR. Uczestnicy poznali zasady konkursów ERC oraz szczegóły dotyczące części administracyjnej wniosku. Drugiego dnia odbyły się praktyczne warsztaty stacjonarne, w trakcie których uczestnicy analizowali kluczowe elementy wniosku ERC. Warsztaty zwieńczyła sesja pytań i odpowiedzi z dr hab. Kingą Kamieniarz-Gdulą, prof. UAM, laureatką grantów ERC, która podzieliła się swoim cennym doświadczeniem i praktycznymi wskazówkami.

Zdj.10. Szkolenie dla pracowników poznańskich Instytutów PAN

26 marca ogłoszono laureatów konkursu ICHB PAN **PhD Travel Grant 2025**. 12 doktorantów zgłosiło swoje aplikacje do wewnętrznego konkursu, który wspiera udział w prestiżowych konferencjach naukowych. Zespół Doradczy Dyrektora ds. Rozwoju Młodych Pracowników Naukowych ICHB PAN, pod przewodnictwem dr hab. Agnieszki Fiszer, prof. ICHB PAN, dokonał wnikliwej oceny doskonałości naukowej zgłoszeń, motywacji kandydatów i rangi wybranych wydarzeń. Ostatecznie Nagrodę przyznano czterem laureatom: *Adrian Tiré* z Zakładu Genetyki Molekularnej – 30th Annual Meeting of the RNA Society, USA; *Krishnapriya Anirudhan* z Zakładu Fizjologii Molekularnej Roślin – 20th International Workshop on Plant Membrane Biology, Dania; *Weronika Pawlik* z Zakładu Biotechnologii Medycznej – New Horizons in Neurodegeneration, Belgia; *Władysław Węgorzek* z Zakładu Genetyki Molekularnej – ASHG Annual Meeting 2025, USA.

1-2 kwietnia 2025 r. Zespoły Pracowni Analiz Pojedynczych Komórek oraz Pracowni Genomiki z ICHB PAN zaprezentowały swoją ofertę podczas **Central European BioForum 2025 w Warszawie**. Wydarzenie stanowiło doskonałą okazję, aby przedstawić zaawansowaną infrastrukturę badawczą, zbudowaną, między innymi, w ramach realizacji projektu NEBI - Krajowy Ośrodek Badań Obrazowych w Naukach Biologicznych i Biomedycznych.

Zdj. 11. Przedstawicielki ICHB PAN podczas Central European BioForum 2025 w Warszawie.

9 kwietnia 2025 r. badacze z Instytutu Chemii Bioorganicznej PAN mieli przyjemność spotkać się z pasjonatami nauki w Oddziale Polskiej Akademii Nauk na Poznańskim **Festiwalu Nauki i Sztuki**. Podczas **pokazu Sekrety Laboratorium - Nauka na Żywo** chemicy z ICHB PAN pokazali, jak wygląda codzienna praca naukowca oraz skąd biorą się nowe leki. Z pomocą efektywnych eksperymentów uchyli rąbka tajemnicy o tym, jak z kreatywności, pasji i wiedzy rodzą się przełomowe odkrycia w medycynie. Młodzi naukowcy mieli szansę dowiedzieć się o lekach z zupełnie innej perspektywy!

Zdj. 12. Przedstawicielki ICHB PAN podczas Poznańskiego Festiwalu Nauki i Sztuki w Oddziale PAN w Poznaniu.

Instytut Chemii Bioorganicznej Polskiej Akademii został członkiem **International Pathogen Surveillance Network (IPSN)**, działającej pod auspicjami Światowej Organizacji Zdrowia (WHO). W sierpniu ubiegłego roku, w uznaniu dorobku naukowego, wiedzy i doświadczenia, dr Paweł Zmora, Kierownik Zakładu Wirusologii Molekularnej ICHB PAN został zaproszony do członkostwa w Community of Practice for Emergency Response on Genomics and Wastewater and Environmental Surveillance przy IPSN.

W ramach programu „Aktywna tablica” 9 grudnia 2024 r. w siedzibie PCSO odbyła się jednodniowa konferencja „**STEAM i AI, czyli Nowoczesne trendy w edukacji**” zorganizowana przy współpracy z Kuratorium Oświaty w Poznaniu. W wydarzeniu wzięło udział liczne grono dyrektorów i nauczycieli ze szkół w całej Wielkopolsce. Program edukacyjny STEAM ukierunkowany jest na kształcenie uczniów, którzy w efekcie realizacji projektów potrafią myśleć w sposób innowacyjny, niestandardowy, podejmują rozważne ryzyko, angażują się w eksperymentalne uczenie się, twórcze rozwiązywanie problemów, a także podejmują współpracę i aktywnie uczestniczą w procesach twórczych.

Zdj. 13. Konferencja „STEAM i AI, czyli Nowoczesne trendy w edukacji”.

11 grudnia 2024 r. w siedzibie Poznańskiego Centrum Superkomputerowo-Sieciowego odbyła się pierwsza edycja **spotkania SIG AI** (ang. Special Interest Group on Artificial Intelligence) działającego pod auspicjami społeczności GÉANT. Wydarzenie było okazją, by przedstawiciele NREN-ów – wiodących instytucji naukowo-badawczych w Europie podzielili się pomysłami, doświadczeniami i najlepszymi praktykami z zakresu sztucznej inteligencji.

Przedstawiciele NREN-ów z Macedonii, Mołdawii, Francji, Grecji, Chorwacji oraz – pełniący rolę

gospodarzy – z PCSS spotkali się w ramach zespołu **NMaaS projektu GN5-2**. Dwudniowe wydarzenie (**20-21.02.2025 r.**) wypełniły dyskusje skoncentrowane na kwestiach związanych z dalszą rozbudową oprogramowania, implementacją nowych funkcjonalności, analizie aktualnych i potencjalnych nowych przypadków użycia systemu oraz poszerzeniu bazy użytkowników usługi NMaaS oferowanej społeczności GÉANT.

Projekt ICOS odpowiada na wyzwania związane z kontinuum obliczeniowym, oferując kompleksowe podejście, od precyzyjnie zdefiniowanych funkcji po stworzenie systemu operacyjnego IoT2Cloud. Podczas trzydniowego spotkania plenarnego (**25-27.02.2025 r.**), które odbyło się w Poznańskim Centrum Superkomputerowo-Sieciowym i Poznańskim Instytucie Technologicznym (Sieć Badawcza Łukasiewicz) dyskutowano m.in. o ostatecznej wersji opracowywanego oprogramowania.

Zdj. 14. Spotkanie w ramach programu ICOS.

Uczestnicy jednodniowego szkolenia (**17 marca 2025 r.**), odbywającego się w siedzibie Poznańskiego Centrum Superkomputerowo-Sieciowego, mogli przekonać się, jak ogromny potencjał drzemie w technologiach kwantowych i jak wykorzystać go w interdyscyplinarnej nauce zajmującej się badaniem układu nerwowego nazywanej nauronauką. Wydarzenie zostało zorganizowane w ramach projektu „**Rozwój kompetencji cyfrowych w zakresie inżynierii kwantowej**”, finansowanego przez Ministerstwo Cyfryzacji.

11 kwietnia 2025 r. w siedzibie PCSS odbyło się, organizowane przez **Konsorcjum OPERAS-PL**, spotkanie poświęcone diamentowemu modelowi Open Access. Wydarzenie skierowane było do przedstawicieli wydawnictw, czasopism, bibliotek i wszystkich zainteresowanych przyszłością otwartego dostępu w Polsce.

Diamentowa droga otwartego dostępu to model, w którym wydawcy czasopism nie pobierają opłat ani za dostęp do publikacji (od czytelników), ani za publikację (od autorów artykułów).

Zdj. 15. Spotkanie poświęcone diamentowemu modelowi Open Access.

W weekend **12 i 13 kwietnia** odbyła się kolejna edycja **kwantowego hackathonu QL Future**. Jest to 24-godzinny konkurs skierowany do studentów i doktorantów różnych kierunków studiów, którzy są zainteresowani wykorzystywaniem nowych technologii w różnych obszarach zastosowań (jak np. zdrowie, finanse, energia, zagospodarowanie przestrzeni). Był to jedyny w Polsce hackathon, podczas którego uczestnicy mogli sprawdzić swoje siły przy wykorzystaniu komputera kwantowego.

Za nami **XXVIII edycja Poznańskiego Festiwalu Nauki i Sztuki**. Przez blisko dwa tygodnie, w różnych częściach stolicy Wielkopolski odbywały się spotkania, warsztaty i wykłady, podczas których uczestnicy mogli zanurzyć się w fascynujący świat nauki i sztuki. Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe od lat włącza się aktywnie w organizację wydarzenia. W tym roku, w **9 kwietnia w Pałacu Działyńskich** prezentowano technologie kwantowe, w tym stworzoną w PCSS kwantową grę planszową.

Przez dwa dni **9 i 10 kwietnia** w siedzibie Poznańskiego Centrum Superkomputerowo-Sieciowego gościli uczestnicy **Europeana Aggregators' Forum**. Jest to cykliczne spotkanie agregatorów, którzy współpracują z instytucjami dziedzictwa kulturowego w celu gromadzenia danych oraz udostępniania ich za pośrednictwem Europeany. Wydarzenie było okazją do podzielenia się doświadczeniami, podsumowania dotychczasowych prac i wypracowania kolejnych wspólnych działań.

18 kwietnia 2025 r. w siedzibie PCSS (CBPIO) przedstawiciele Wielkopolskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (WARP) oraz poznańskiego Centrum podpisały **list intencyjny nt. współpracy w obszarze cyberbezpieczeństwa**. Współpraca obejmować będzie w pierwszej fazie promocję i szerzenie informacji w środowiskach przedsiębiorców z terenu województwa wielkopolskiego na temat cyberbezpieczeństwa oraz bezpieczeństwa systemów teleinformatycznych.

Zdj.16. Podpisanie listu intencyjnego.

Instytut Dendrologii PAN

Instytut Dendrologii PAN **zorganizował seminarium naukowe** pt. „Las W obliczu zmian. Reakcja nauki na praktyczne wyzwania w hodowli i ochronie lasu”. W trakcie seminarium **zaprezentowano najnowsze wyniki badań** pracowników Instytutu z zakresu nauk leśnych. Seminarium odbyło się w czterech terminach (**19-21 i 26-28 maja oraz 2-4 i 9-11 czerwca**). W trakcie seminarium wygłoszonych zostało 20 wykładów, przeprowadzono cztery warsztaty praktyczne w laboratoriach oraz zapoznano uczestników z zasobami genowymi roślin drzewiastych zgromadzonymi w Arboretum. Bardzo duże zainteresowanie udziałem w seminarium dowodzi licznych wyzwań, przed jakimi stoją leśnicy oraz współczesna gospodarka leśna i służby ochrony przyrody.

W kwietniu i maju zrealizowano cykl **specjalistycznych warsztatów dla pracowników naukowych Instytutu Dendrologii PAN**. Tematyka szkoleń obejmowała zagadnienia związane z zarządzaniem karierą naukową, projektami naukowymi oraz efektywną współpracą pomiędzy promotorem a doktorantem. Z kolei wszyscy pracownicy Instytutu mogli wziąć udział w cyklu szkoleń, które w praktyczny sposób nawiązywały do problematyki radzenia sobie ze stresem, przeciwdziałaniu wypaleniu zawodowemu, a także

komunikacji i rozwiązywaniu konfliktów oraz efektywności wykorzystania czasu pracy. Warsztaty odbyły się przy finansowym wsparciu Fundacji Zakłady Kórnickie.

Instytut Fizyki Molekularnej PAN

W ramach otwartych wykładów popularno-naukowych z serii **Fizyka Warta Poznania** organizowanych przez Instytut Fizyki Molekularnej PAN odbyło się pięć wykładów:

- **21 listopada 2024 r.** wykład pt. *Wodór w transporcie* wygłosił dr inż. Łukasz Lindner;
- **16 stycznia 2025 r.** wykład pt. *Fizyk w „kropce”* wygłosił dr hab. Grzegorz Michałek;
- **20 lutego 2025 r.** wykład pt. *Fizyka w czasach Józefa Piłsudskiego* wygłosił dr Krzysztof Wójcik;
- **27 marca 2025 r.** wykład pt. *Ciśnienie w roli głównej: od kosmosu do laboratorium* wygłosiła dr inż. Sylwia Zięba;
- **8 maja 2025 r.** wykład pt. *Od balonów do laserów: niezwykle zastosowania termodynamiki* wygłosił dr inż. Krzysztof Ptaszyński.

W ramach **XXVIII edycji Poznańskiego Festiwalu Nauki i Sztuki** mieliśmy przyjemność zaprezentować pokaz naukowy zatytułowany **„Temperaturowy Zawrót Głowy – Azotowe Szaleństwo”**. Wydarzenie odbyło się 9 kwietnia 2025 r. w Pałacu Działyńskich. Spotkanie poprowadzili naukowcy z Instytutu Fizyki Molekularnej PAN: dr hab. Iwona Olejniczak, prof. IFM PAN, dr hab. inż. Dorota Dardas oraz dr Arkadiusz Frąckowiak. Podczas wydarzenia odkrywaliśmy, jak temperatura wpływa na nasze otoczenie oraz jak możemy ją badać i wykorzystywać w różnych dziedzinach nauki i technologii. Choć temperatura jest niewidoczna dla oka, jej efekty były doskonale widoczne dzięki niezwykłym pokazom na żywo. Wydarzenie było nie tylko okazją do nauki, ale także do świetnej zabawy odkrywając tajemnice świata fizyki w przystępny i angażujący sposób. To była niecodzienna okazja, by doświadczyć nauki w akcji! Wydarzenie przyciągnęło wszystkich ciekawych świata, niezależnie od wieku.

Instytut Fizyki Molekularnej PAN był aktywnie zaangażowany w **wizytę studyjną w Japonii**, której celem była **promocja gospodarki wodorowej oraz nawiązanie współpracy międzynarodowej w tym obszarze**.

Udział Instytutu w tym przedsięwzięciu podkreślił znaczenie badań naukowych dla rozwoju nowoczesnych technologii wodorowych. Reprezentant Instytutu – **dr inż. Łukasz Lindner** – uczestniczył w spotkaniach z przedstawicielami globalnych firm i instytucji naukowych, dzieląc się wynikami badań oraz poszukując możliwości współpracy w zakresie innowacyjnych rozwiązań technologicznych. Wizyta została zorganizowana przez **Samorząd Województwa Wielkopolskiego** w ramach projektu „**Wielkopolskie Inteligentne Specjalizacje – Ekosystem na rzecz neutralności klimatycznej (WIS-E 4 NET ZERO)**”. Projekt ten jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w Regionalnym Programie Operacyjnym Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027, w ramach działania FEWP.01.07 – Wzmocnienie procesu przedsiębiorczego odkrywania i promocja gospodarki w regionie. W ramach wizyty studyjnej delegacja z Wielkopolski, w skład której weszli przedstawiciele środowisk naukowych, biznesowych oraz samorządowych z województwa wielkopolskiego, odbyła szereg spotkań z reprezentantami kluczowych instytucji i firm zaangażowanych w rozwój gospodarki wodorowej. Jednym z ważniejszych punktów programu była wizyta w firmie Toshiba, gdzie delegacja spotkała się z Hirotake Tokunagą – zastępcą dyrektora generalnego. Uczestnicy spotkali się również z władzami miasta Kawasaki, z którymi omówiono lokalne strategie wodorowe oraz działania na rzecz dekarbonizacji. Cennym doświadczeniem była wizyta w interaktywnym muzeum wodoru, które umożliwiło zapoznanie się z nowoczesnymi rozwiązaniami technologicznymi i edukacyjnymi w zakresie gospodarki wodorowej. Istotnym punktem wyjazdu do Japonii było uczestnictwo w **targach wodorowych H2&FC EXPO** – największym na świecie wydarzeniu poświęconemu technologiom wodorowym i ogniowom paliwowym, które odbyło się w dniach **17-21 lutego 2025 roku** w Tokio. Targi te są prestiżową platformę gromadzącą kluczowe podmioty sektora wodorowego z całego świata. Od 2005 roku targi H2&FC EXPO stanowią miejsce wymiany doświadczeń oraz prezentacji najnowszych osiągnięć technologicznych, istotnie przyczyniając się do rozwoju globalnej gospodarki wodorowej. Udział w tym wydarzeniu sprzyjał nawiązywaniu międzynarodowej współpracy oraz poszukiwaniu

dialogu pomiędzy środowiskiem naukowym a przemysłem. Dla Instytutu Fizyki Molekularnej PAN była to wyśmienita okazja do promowania znaczącej roli nauki w kształtowaniu gospodarki wodorowej oraz zwrócenia uwagi na konieczności podejmowania dalszych badań nad efektywnymi i przyjaznymi środowisku technologiami wykorzystania wodoru – cennego pierwiastka przyszłości.

Zdj.17. Spotkanie delegacji w firmie Toshiba.

Instytut Genetyki Człowieka PAN

24 lutego 2025 r. w Instytucie Genetyki Człowieka PAN odbyła się **III Poznańska TBRówka – minisymposium połączone z warsztatem praktycznym** pt. „Genetyczne i niegenetyczne uwarunkowania ruchu plemników”. Wydarzenie stanowiło okazję do zagłębienia się w tajniki biologii plemników oraz przyczyn męskiej niepłodności.

Zdj.18. Uczestnicy minisymposium „III Poznańska TBRówka”.

XXVIII edycja Poznańskiego Festiwalu Nauki i Sztuki odbyła się w dniach **4-12 kwietnia 2025** w Pałacu Działyńskich w Poznaniu. Tegoroczna edycja odbywała się pod hasłem „odpowiedzialność” – tematu niezwykle aktualnego i ważnego we współczesnym świecie. Stowarzyszenie Gen-i-Już, popularyzujące badania prowadzone w IGC PAN, uczestniczyło w

organizacji dwóch wydarzeń festiwalowych: „Po nitce do kłębka czyli jak zapakować DNA?” oraz „Trening białych krwinek czyli jak działają szczepionki?”.

IGC PAN znalazł się w gronie finalistów XX edycji konkursu Popularyzator Nauki. Do konkursu zakwalifikowały się 94 zgłoszenia, z których do finału konkursu trafiły 23 osoby, zespoły i instytucje. 11 grudnia 2024 r. odbyła się finałowa gala konkursu „Popularyzator Nauki” w której uczestniczyły przedstawicielki IGC PAN.

Od marca 2025 r. do połowy czerwca 2025 r. jest realizowany projekt pt. „Mobilna Akademia Nauki (MAN): Czy warto być Naukowcem?” (edycja V). Tematyka prowadzonych zajęć jest związana z zawodem naukowca-genetyka oraz osiągnięciami naukowymi IGC PAN. Uczestnicy warsztatów dowiedzieli się o badaniach genetycznych wykorzystywanych w działaniach profilaktycznych, diagnostycznych i terapeutycznych chorób cywilizacyjnych takich jak nowotwory, czy choroby układu sercowo-naczyniowego. Zajęcia odbyły się w VII LO im. Dąbrówki w Poznaniu, w dwóch klasach o profilu biologiczno-chemicznym. Projekt uzyskał dofinansowanie z Polskiej Akademii Nauki w ramach programu „Otwarta Nauka”.

Stacjonarne zajęcia popularyzacyjne odbywają się w piątki i są skierowane do dzieci i młodzieży. W okresie od grudnia 2024 r. do czerwca 2025 r. w warsztatach uczestniczyło 339 dzieci (68 przedszkolaków, 271 dzieci z szkół podstawowych) oraz 74 uczniów szkół ponadpodstawowych. Dla każdej grupy wiekowej przygotowano zajęcia przedstawiające podstawowe pojęcia genetyczne, warsztaty laboratoryjne (doświadczania kolorymetryczne, izolacja DNA) oraz wycieczkę po IGC PAN. Dla młodzieży licealnej (klasy o profilu biologiczno-chemicznym) przygotowano zajęcia obejmujące m.in. techniki hodowli komórek *in vitro*, komórki macierzyste oraz metody oceny plemników.

Dnia 16.05.25 odbyły się warsztaty bioinformatyczne dla uczniów klas II (profil informatyczny), Technikum nr 19 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Poznaniu. W zajęciach uczestniczyło ponad 30 uczniów, którzy zapoznali się z metodami wykorzystywanymi do analizy i zarządzania danymi pozyskanymi dzięki użyciu

wysokoprzepustowych technik eksperymentalnych. Po wykładzie edukacyjnym odbyła się część eksperymentalna i wycieczka po Instytucie.

W marca 2025 r. **zakończyła się realizacja projektu pt. „Naukę mamy w genach!”** (PO-PUL/SP/0490/2023/01), finansowanego przez Ministerstwo Edukacji i Nauki w ramach programu: Społeczna odpowiedzialność nauki II – Popularyzacja nauki. **Celem projektu było** upowszechnianie badań naukowych prowadzonych w IGC PAN oraz uwypuklenie ich znaczenia dla rozwoju diagnostyki oraz leczenia chorób nowotworowych. W ramach projektu zorganizowano 26 warsztatów genetycznych dla 522 uczestników z regionu Wielkopolski. Każde wydarzenie zawierało 3 moduły: multimedialny wykład, praktyczne spotkanie z warsztatem badacza – laboratorium „od kuchni” oraz eksperymentarium. Uczestnicy projektu zapoznali się z fascynującym światem komórek, genów i DNA oraz podstawowych zasad dziedziczenia. Spotkania z naukowcami z IGC PAN umożliwiły uczniom poznanie roli genetyki w naszym codziennym życiu.

W dniach 22-24 maja odbyło się Polsko-Ukraińskie Sympozjum Naukowe „Immunologiczne i genetyczne uwarunkowania niepłodności i chorób o podłożu autoimmunologicznym”. Na tym Jubileuszowym Sympozjum **podsumowane zostało 25 lat owocnej współpracy naukowej** pomiędzy Instytutem Genetyki Człowieka PAN i Lwowskim Narodowym Uniwersytetem Medycznym im. Danyły Halickiego. Sympozjum uzyskało dofinansowanie ze środków Komitetu Immunologii i Etiologii Zakażeń Człowieka Polskiej Akademii Nauk w ramach programu Otwarta Nauka.

Instytut Genetyki Roślin PAN

9 kwietnia 2025 roku, w Oddziale Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu, w Pałacu Działyńskich na Starym Rynku w ramach **XXVIII Poznańskiego Festiwalu Nauki i Sztuki**, adiunkci i doktoranci Instytutu Genetyki Roślin Polskiej Akademii Nauk mieli przyjemność zaprosić młodych adeptów w fascynującą podróż po zakamkach świata roślin, podzielić się swoją wiedzą i pokazać, jak nauka może służyć rolnictwu. Podczas warsztatów pt. „Od nasiona do plonu. Grzybowi sabotażyści w akcji” dzieci przyjrzały się cechom

fenotypowym roślin, które wpływają na wydajność plonowania. Pod lupę wzięto zagrożenia czyhające na uprawy roślinne. Poznano konsekwencje dla rolnictwa wynikające z zakażenia roślin uprawnych grzybami patogenicznymi. A co za tym idzie - wpływowi chorób grzybowych na zdrowie i życie człowieka. Zidentyfikowano kluczowe cechy fenotypowe, które mają bezpośredni wpływ na wielkość i jakość plonów rolniczych. Dzieci poznały metody statystyczne służące do ich oceny, a także poznały najważniejsze gatunki grzybów patogenicznych oraz ich budowę, którą podziwiali na szalkach oraz zdjęciach. W fascynujący świat roślin i ich grzybowych sabotażystów zabrali uczestników: **Adrianna Czapiewska, Katarzyna Czepiel, Katarzyna Czyż, Julia Górna, Klaudia Grądzka, Polina Havrysh, Martyna Michałek, Monika Mokrzycka, Monika Urbaniak, Karolina Sobańska, Anna Surma, Estera Wojtkowiak oraz Natalia Żyła.**

W dniach 7-8 kwietnia 2025 roku, w Pałacu Staszica w Warszawie odbyła się **Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Nowe Techniki Genomowe w Polsce”**. Organizatorami wydarzenia były dwa Komitety Naukowe PAN: Komitet Biotechnologii (KB) oraz Komitet Nauk Agronomicznych (KNA). Stacjonarnie w konferencji z ramienia KNA PAN udział wzięły cztery osoby z IGR PAN: **dr hab. Lidia Błaszczuk, prof. IGR PAN; prof. dr hab. Paweł Krajewski; prof. dr hab. Arkadiusz Kosmala oraz prof. dr hab. Łukasz Stępień.** Prof. Paweł Krajewski prowadził Sesję 1 *„Aspekty społeczno-prawne”* wspólnie z prof. Tomaszem Twardowskim (KB PAN, IChB PAN) oraz wygłosił wykład w tej Sesji pt. *„Uwagi o metodach obliczeniowych i zarządzaniu danymi dla nowych technik genomowych”*. Prof. Arkadiusz Kosmala prowadził Sesję 2 *„Kierunki rozwoju technologii NGT i przydatność w gospodarce i hodowli roślin (technologie, geny, cechy)”* wspólnie z prof. Rafałem Barańskim (KB i KNA PAN, UR w Krakowie) oraz wygłosił wykład pt. *„Zastosowanie CRISPR/CAS9 do edycji genomu rzepaku, ziemniaka i traw – analizy funkcji wybranych genów prowadzone w IGR PAN”* w Sesji 3 *„Zaawansowanie badań w Polsce – od adaptacji technologii do pierwszych osiągnięć”*. W wydarzeniu wzięło udział 76 osób stacjonarnie oraz ponad 1000 osób online. Celem konferencji pt. *„Nowe Techniki Genomowe w Polsce”* była popularyzacja

aktualnych aspektów prawnych i technologicznych oraz kierunków badań podstawowych i wdrożeniowych realizowanych w Polsce.

Zdj. 19. Konferencja „Nowe techniki genomowe w Polsce”.

Biblioteka Kórnicka PAN

Styczeń – pracownicy PAN Biblioteki Kórnickiej sędziowali w Debatach Oxfordzkich, które odbywały się w XXV Liceum Ogólnokształcącym im. gen. Jadwigi Zamoyskiej.

Styczeń – czerwiec – zespół bibliotekarzy zrealizował cykl wykładów o właścicielach kórnickiego Zamku oraz o historii Biblioteki dla dzieci, młodzieży i dorosłych w wielkopolskich szkołach i instytucjach kultury.

Styczeń – czerwiec – w Zamku w Kórniku odbywały się zajęcia edukacyjne z historii książki skierowane do szerokiej grupy odbiorców: pracowników naukowych, doktorantów, studentów oraz uczniów szkół podstawowych i średnich.

Salony Poezji w Zamku w Kórniku – od lat PAN Biblioteka Kórnicka zaprasza na Krakowskie Salony Poezji Anny Dymnej, podczas których najlepsi polscy aktorzy wraz z muzykami przedstawiają wybrane utwory poetyckie i nie tylko. Współorganizatorzy cyklu: Teatr Muzyczny w Poznaniu, poznański Oddział Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza, Fundacja Zakłady Kórnickie.

- **22 lutego** – wiersze Zbigniewa Herberta w interpretacji Lecha Dyblika i aranżacji muzycznej Jakuba Bardurki, Mateusza Otczyka i Jakuba Czerskiego.

- **29 marca** – dramat Karola Wojtyły *Przed sklepem jubilera* odegrali Malina Goehs i Radosław Elis, a na klarnecie towarzyszył im Arkadiusz Kowalski.

- **31 maja** – twórczość romskiej poetki Papuszy w interpretacji aktorki Małgorzaty Zajączkowskiej oraz altowiolistki Kingi Tarnowskiej.

Luty – uruchomienie Modułu Udostępniania na Platformie Cyfrowej PAN Biblioteki Kórnickiej. Czytelnicy mogą odtąd płynnie przechodzić z elektronicznego katalogu do własnego profilu i składać oraz koordynować swoje zamówienia. Moduł jest rozbudowywany, by w niedalekiej przyszłości obsługiwać także udostępnienia plików cyfrowych. Korzystanie z zasobów Biblioteki jest bezpłatne i otwarte dla wszystkich – wystarczy się zarejestrować: platforma.bk.pan.pl.

Marzec – czerwiec – wystawa czasowa w kórnickim Zamku zatytułowana *Palcem po mapie świata* (kurator: Monika Małecka), poświęcona XIX-wiecznym podróżom Władysława hr. Zamoyskiego. Zobaczyć można było mało znane katalogi, foldery, książki, prasę, oryginalne indiańskie przedmioty – wszystko wyciągnięte z kufrów hrabiego.

5 marca – gościliśmy w Collegium Maius UAM podczas Dnia z Biurem Karier na Wydziale Filologii Polskiej i Klasycznej UAM. Opowiadaliśmy student(k)om o możliwościach, jakie otwiera przed nimi Biblioteka Kórnicka, przedstawiliśmy pracę każdego działu i pokazaliśmy nasze wydawnictwa.

Zdj.20. Dzień z Biurem Karier na WFPIK UAM.

27 marca – PAN Biblioteka Kórnicka wzięła udział w Dniu Praktyk i Staży w Collegium Historicum UAM zorganizowanym przez Biuro Karier UAM we współpracy z Wydziałem Historii UAM, Wydziałem Archeologii UAM i Instytutem Muzykologii UAM. Stoisko Biblioteki cieszyło się ogromnym zainteresowaniem – także dzięki naszym byłym praktykantom, którzy zachęcali innych studentów do aplikowania do naszej placówki.

Zdj.21. Dzień Praktyk i Staży na WH UAM.

9 kwietnia – pracownicy Biblioteki wzięli udział w XXVIII Poznańskim Festiwalu Nauki i Sztuki. Tego-roczny cykl wydarzeń odbywał się pod hasłem „Odpowiedzialność”, dlatego wiele opowiadaliśmy o ochronie i ratowaniu cennych zbiorów, a także o naszych zabytkowych budynkach. Bibliotekarze przeprowadzili warsztaty z zakresu czerpania papieru, introligatorstwa, ponadto zaprosili młodzież w głąb stałej oraz nowoczesnej czytelnicy.

17 maja – z okazji Międzynarodowego Dnia Muzeów w kórnickim Zamku w Kórniku należącym do PAN Biblioteki Kórnickiej odbył się cykl wyjątkowych, wieczornych oprowadzań w ramach Nocy Muzeów. Turystom udostępnione zostały nie tylko zamkowe wnętrza, ale również najciekawsze obiekty i książki z kórnickiej kolekcji, a to wszystko w otoczeniu aktorów, tancerzy i przewodników w strojach z epoki.

Zdj.22. Noc Muzeów w Zamku w Kórniku.

22 maja – *Izabela z Czartoryskich Działyńska – bez stereotypów*, spotkanie z cyklu Czwartek Literacki w Pałacu Działyńskich. Rozmawiały: prof. Barbara

Obtułowicz (Uniwersytet KEN w Krakowie) oraz dr Edyta Bątkiewicz-Szymanowska (PAN Biblioteka Kórnicka).

29 maja – *Kresy Wańkowicza* – Czwartek Literacki wokół książki *Znowu siejemy w Polsce* B. Melchiora Wańkowicza wydanej po raz pierwszy w całości w 2025 r. Honorowy patronat nad tą publikacją objęła m.in. PAN Biblioteka Kórnicka. Rozmawiali: prof. Urszula Glensk, Grzegorz Nowak i prof. Marek Figura.

31 maja – *Sztuka pięknego pisanie i rękodzieła papierniczego* – warsztaty plenerowe dla dzieci, organizowane wspólnie z Urzędem Miasta i Gminy Kórnik.

Wydarzy się wkrótce

Planowane są kolejne **wykłady w ramach cyklicznych spotkań „Nauka i Społeczeństwo”**:

12.06. – *Wyniki badań archeologicznych prowadzonych w związku z przebudową Starego Rynku w Poznaniu*, Kateriny Zisopolu-Bleja, Muzeum Archeologiczne w Poznaniu (na zaproszenie Komisji Archeologicznej O/PAN w Poznaniu).

16.10. – dr hab. UAM Jarosław Liberek, prof. UAM, Komisja Historycznojęzykowa O/PAN w Poznaniu. Temat zostanie podany w późniejszym terminie.

20.11. – *Przestrzenne badanie ekspresji genów jako przełomowe narzędzie w badaniach biomedycznych*, dr Szymon Hryhorowicz, Komisja Biotechnologii O/PAN w Poznaniu, Instytut Genetyki Człowieka PAN w Poznaniu.

O terminach i tematach kolejnych wykładów będziemy informowali na bieżąco.

24 września br. w Sali Białej Urzędu Miasta planowana jest wspólna konferencja Instytutów Polskiej Akademii Nauk z Poznania oraz Kórnicka, Oddziału PAN w Poznaniu oraz Urzędu Miasta Poznania. Celem spotkania będzie przybliżenie działalności Akademii oraz Instytutów PAN oraz nawiązanie kontaktów z firmami z terenu Poznania oraz bliższej współpracy z poszczególnymi Wydziałami zarówno Urzędu Miasta jak i Urzędu Marszałkowskiego w Poznaniu.

W listopadzie odbędzie się **XXVII Sesja Naukowa z cyklu Dwugłos Nauki**. Temat tegorocznej sesji zostanie podany w najbliższym czasie.

Instytut Chemii Bioorganicznej wraz z Poznańskim Centrum Superkomputerowo-Sieciowym PAN

5 czerwca 2025 r. w Instytucie Chemii Bioorganicznej Polskiej Akademii Nauk odbędą się **drzwi otwarte** dla młodych badaczy, doktorantów, studentów i uczniów, których łączy pasja do nauki. Będzie to idealna szansa na lepsze poznanie działalności oraz oferty ICHB PAN. Szczegóły wydarzenia oraz link do zapisów jest dostępny na stronie ICHB PAN w zakładce *Drzwi Otwarte*

W lipcu i sierpniu w Juracie rozpocznie się kolejna edycja **Nauki na wakacjach**. To cykliczne wydarzenie popularno-naukowe ma charakter cyklu wakacyjnych wykładów prezentujących najnowsze osiągnięcia nauki i mających na celu przybliżenie pracy badawczej. Jednocześnie spotkania są okazją do zaprezentowania potencjału Polskiej Akademii Nauk oraz jej placówek badawczych. Tematyka wykładów oraz dyskusji będzie dotyczyła najnowszych wyników badań z zakresu biologii, medycyny molekularnej, bioinformatyki, inżynierii genetycznej, biologii chemicznej oraz nauk humanistycznych. Celem tych spotkań jest również propagowanie i popularyzacja nauki, podnoszenie ogólnego poziomu wiedzy oraz dostarczenie społeczeństwu rzetelnych informacji. Jest to również dobra okazja dla czołowych polskich badaczy, którzy mają szansę zaprezentowania się szerszej publiczności.

W dniach **17–20 września 2025 r.** odbędzie się **VI kongres nauk o życiu BIO2025**. Wydarzenie organizowane jest przez Polskie Towarzystwo Biochemiczne, natomiast współorganizatorami są Instytut Chemii Bioorganicznej PAN, Wydział Biologii UAM oraz Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM. Przewodniczącym kongresu jest prof. Marek Figlerowicz, a przewodniczącym komitetu organizacyjnego dr hab. Zbigniew Warkocki, prof. ICHB PAN. Podczas BIO2025 odbędzie się 20 sesji naukowych w 3 blokach tematycznych: Nucleic Acids, Proteins & Metabolites, Cells & Organisms. Dodatkowo zaplanowano sesje networkingowe oraz wydarzenia wspierające rozwój kariery młodych naukowców. Ponadto obecność firm biotechnologicznych umożliwi zapoznanie się z najnowszymi osiągnięciami przemysłu. BIO2025

to wyjątkowa okazja do wymiany wiedzy, inspiracji i poszerzenia perspektyw zawodowych, które przyniosą korzyści w dalszej pracy naukowej. Wieloletnia tradycja Zjazdów Polskiego Towarzystwa Biochemicznego (sięgająca 1959 r.) przyciąga wybitne umysły i świadczy o prestiżu wydarzenia. Więcej informacji dostępnych jest na stronie internetowej BIO2025. Projekt dofinansowany ze środków Polskiej Akademii Nauk

PCSS będzie **partnerem technologicznym TNC** (The Networking Conference) – największej i najbardziej prestiżowej konferencji sieci naukowo-akademickich w Europie. Tegoroczna edycja odbędzie się **9-13 czerwca 2025 r. w Brighton**. Każda edycja wydarzenia gromadzi specjalistów i menedżerów głównych sieci w Europie, a także organizacje badawcze, uczelnie wyższe i przedstawicieli przemysłu.

W dniach **10-13 czerwca 2025 r.** w Hamburgu odbędzie się **ISC – International Supercomputing, The HPC Event** – największe w Europie spotkanie środowiska inżynierii superkomputerowej. Podczas wydarzenia PCSS przygotuje stoisko, na którym zaprezentuje projekty realizowane, zarówno w zakresie obliczeń, jak i w sferze nauki.

26 września 2025 r. wraz z ośmioma poznańskimi instytucjami PCSS zaprosi miłośników nauki i zgłębiania wiedzy do wspólnej zabawy podczas **19. edycji Nocy Naukowców**. Na imprezę będą składały się wykłady, warsztaty i pokazy. W przestrzeniach CBPIO (ul. Jana Pawła II nr 10 w Poznaniu) wraz z Instytutem Chemii Bioorganicznej PAN zaprezentowana zostanie poznańskiemu naukowemu przestrzeń innowacji.

W dniach **16-21 listopada 2025 r.** Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe oraz Konsorcjum PIONIER będzie uczestniczyło w wystawie technologii obliczeń superkomputerowych i sieci nowych generacji – **Supercomputing SC25**, które w tym roku gościć będzie w St. Louis (USA), prezentując najnowsze osiągnięcia w ramach prowadzonych inicjatyw oraz projektów naukowo-badawczych.

Instytut Fizyki Molekularnej PAN

Instytut Fizyki Molekularnej PAN, jako samodzielna jednostka naukowa Polskiej Akademii Nauk, został

utworzony w 1975 roku. Od początku misją Instytutu było prowadzenie badań w zakresie fizyki molekularnej, ze szczególnym uwzględnieniem spektroskopii ciała stałego, oddziaływań molekularnych w fazie skondensowanej, teorii magnetyzmu i właściwości materiałów magnetycznych. Przypadający w bieżącym roku **Jubileusz 50-lecia powstania Instytutu** stanowi doskonałą okazję do przypomnienia jego historii oraz zaprezentowania aktualnych kierunków działalności. **Główne uroczystości upamiętniające 50. rocznicę utworzenia Instytutu odbędą się w listopadzie 2025 roku i będą miały charakter naukowo-okolicznościowy, gromadząc obecnych oraz byłych pracowników, współpracowników i zaproszonych gości.** Nawiązując do historii Instytutu Fizyki Molekularnej PAN należy cofnąć się do roku 1954, kiedy to w Poznaniu powstał *Zakład Ferromagnetyzmu i Ferroelektryczności* kierowany przez prof. Szczepana Szczeniowskiego, stanowiący filię warszawskiego Instytutu Fizyki PAN. Warto podkreślić, że to właśnie prof. Szczeniowski wprowadził wówczas magnetyzm do nauki poznańskiej oraz zainicjował utworzenie pierwszego w Polsce zakładu zajmującego się ferroelektrykami. W wyniku rozwoju jednostki w 1956 roku dokonano jej podziału na *Zakład Ferromagnetyków* oraz *Zakład Dielektryków*. Kolejnym ważnym etapem było utworzenie w 1966 roku *Zakładu Radiospektroskopii*. To właśnie w tych trzech zakładach naukowych rozwijane były główne kierunki badawcze poznańskiej jednostki oraz następował systematyczny rozwój kadry naukowej. Proces ten doprowadził ostatecznie w 1975 roku do powstania Instytutu Fizyki Molekularnej PAN. Obecnie w Instytucie badania prowadzone są w ośmiu Zakładach Naukowych przy wykorzystaniu zarówno metod doświadczalnych, jak i teoretycznych. Zakres tematyczny obejmuje właściwości elektryczne, magnetyczne, transportowe, optyczne i mechaniczne wielu interesujących materiałów funkcyjnych. Badania koncentrują się m.in. na metamateriałach, hybrydowych układach przewodzących, związkach międzymetalicznych i strukturalnie metastabilnych stopach, semimetalach topologicznych, mieszaninach ciekłokrystalicznych, cieczach oraz dielektrycznych układach molekularnych o szczególnych właściwościach fizykochemicznych. Ponadto realizowane są badania dotyczące struktury elektronowej i

właściwości termodynamicznych materiałów kwantowych, dynamiki spinowej w nanoukładach i nanomateriałach oraz nowoczesnych ferroikach. Prowadzone są również prace w zakresie komunikacji i kryptologii kwantowej. W Instytucie od wielu lat rozwijana jest zintegrowana platforma technologiczno-laboratoryjna dedykowana wytwarzaniu i badaniom nowych nanostruktur do zastosowań w spintronice i magnonice (<https://www.ifmpan.poznan.pl/pl/spin-lab.html>). Badania odbywają się we współpracy z licznymi ośrodkami naukowymi w kraju i za granicą. W wielu przypadkach finansowanie tych działań zapewniają pozyskane projekty badawcze. Instytut przywiązuje dużą wagę do kształcenia doktorantów oraz studentów. Od początku jego istnienia wypromowano 170 doktorów. Od około 30 lat studenci Politechniki Poznańskiej – aktualnie studenci Wydziału Inżynierii Materiałowej i Fizyki Technicznej – realizują w Instytucie prace dyplomowe, a następnie niektórzy z nich decydują się na kontynuację kształcenia na studiach trzeciego stopnia. Instytut z zaangażowaniem wspiera także rozwój młodzieży. Jednym z przykładów takiego działania są coroczne *Warsztaty Naukowe „LATO Z HELEM”* (<https://www.ifmpan.poznan.pl/latozhelem/>). Inicjatywa została zapoczątkowana w 1985 roku przez prof. Jana Stankowskiego i do dziś jest kontynuowana przez członków pracowni Zakładu Fizyki Niskich Temperatur, Materiałów i Technologii Kwantowych zlokalizowanej w Odolanowie przy jedynej w Unii Europejskiej niskotemperaturowej instalacji do odzysku helu z gazu ziemnego. Instytut uczestniczy również w europejskich wydarzeniach *Researchers' Night* w ramach projektu *NIGHT4FUTURE* (<https://www.ifmpan.poznan.pl/noc-naukowcow/>) oraz organizuje otwarte wykłady *Fizyka Warty Poznania* (<https://www.ifmpan.poznan.pl/fwp/>). Od 1975 roku Instytut we współpracy z Wydziałem Fizyki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu współorganizuje międzynarodową konferencję *Physics of Magnetism* (<https://www.ifmpan.poznan.pl/pm26/>). Do międzynarodowych wydarzeń naukowych współorganizowanych przez Instytut należy także: *Polish-Czech Seminar on Structural and Ferroelectric Phase Transitions* (<https://www.ifmpan.poznan.pl/pol-cze-24/>) – konferencja odbywająca się od 1976 roku we współpracy

z Instytutem Fizyki Czeskiej Akademii Nauk, oraz konferencja *AUXETICS* (<https://www.auxetics.eu/meetings/2024/>) – od 2004 roku zrzeszająca społeczność auksetyczną z całego świata. W Instytucie podejmowane są także działania o istotnym znaczeniu społecznym i gospodarczym. Do ważniejszych inicjatyw zaliczyć należy współpracę z Urzędem Marszałkowskim Województwa Wielkopolskiego w zakresie kształtowania polityki dotyczącej gospodarki niskoemisyjnej, w tym w szczególności technologii wodorowych. Pracownicy Instytutu są członkami *Wielkopolskiej Platformy Wodorowej* oraz uczestniczą w zagranicznych wyjazdach studyjnych promujących regionalną markę *H2Wielkopolska – kierunek wodór*. Instytut pozyskuje również środki na prowadzenie własnych kampanii edukacyjnych w zakresie niskoemisyjnych źródeł energii – przykładowe projekty: *WYSTAWA WODOROWA* (<https://www.wodor.edu.pl/>), *ENERGIA I KLIMAT* (<https://www.energia-i-klimat.pl/>). (Dr hab. Adam Rachocki, prof. IFM PAN, Zastępca Dyrektora ds. Naukowych)

41. Warsztaty Naukowe Lato z Helem 2025. Po zeszłorocznych 40. Warsztatach Naukowych Lato z Helem, które zakończyły się Sesją Jubileuszową wydało się, że po wszystkich podziękowaniach organizatorów Warsztaty zakończą się. Po wielu namowach z wielu stron i podkreślanu jak ważną rolę Warsztaty odgrywają w popularyzacji fizyki, organizatorzy - pracownicy Instytutu Fizyki Molekularnej PAN związani z pracownią Zakładu Fizyki Niskich Temperatur, Materiałów i Technologii Kwantowych w Odolanowie - przystąpili do przygotowania kolejnych Warsztatów. Jak zawsze odbędą się na przełomie czerwca i lipca (29 czerwca – 5 lipca 2025). Przewodnim tematem będzie „**Sztuczna inteligencja w służbie nauki**”. Wykład inauguracyjny wygłosi prof. dr hab. Tomasz Dietl z Instytutu Fizyki PAN z Warszawy. W Odolanowie, młodzież z całej Polski przed południami będzie miała wyjątkowe wykłady, a po południu będzie wykonywać w laboratorium eksperymenty, które podsumują na swoich końcowych seminariach. Ograniczona liczba uczestników będzie powiększona dzięki transmisji na żywo wykładów na **YouTube na kanale Nauka 5.0** i możliwości zadawania pytań online. Organizacja Warsztatów jest możliwa dzięki współpracy

z naukowcami z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Politechniki Poznańskiej i sponsorom: Oddział PGNiG w Odolanowie ORLEN S.A., Air Product, Gaz-System S.A., WOSEBA. Informacje o programie będą się ukazywać na stronach: www.ifmpan.poznan.pl/latozhelem, www.facebook.com/latozhelem

W 2025 roku **Noc Naukowców** odbędzie się w Poznaniu już po raz dziewiętnasty. To wyjątkowe wydarzenie organizowane jest przez poznańskie konsorcjum zrzeszające ośmiu partnerów, którego głównym koordynatorem i założycielem jest Politechnika Poznańska, do którego **Instytut Fizyki Molekularnej PAN** dołączył w 2020 roku. Noc Naukowców jest częścią programu „Horyzont Europa” w ramach MSCA CITIZENS, którego celem jest zwiększenie świadomości społecznej na temat badań i innowacji oraz pokazanie, jak nauka wpływa na codzienne życie obywateli Europy. Chcemy przybliżyć świat naukowców i wzbudzić zainteresowanie, zrozumienie oraz uznanie dla ich pracy, zwłaszcza wśród młodych ludzi, zachęcając ich do podjęcia pracy naukowej. Uczestnicy Nocy Naukowców mogą liczyć na wartościowy i złożony program, który co roku zaskakuje swoją atrakcyjnością. W 2025 roku w Instytucie Fizyki Molekularnej PAN nie zabraknie „**Labiryntu Fizyki**” oraz wielu nowych atrakcji. Wydarzenie to jest wynikiem całorocznego wysiłku naukowców i organizatorów, którzy przygotowują pokazy, demonstracje, warsztaty i lekcje edukacyjne o tematyce naukowej. Dzięki pakietowi zadań „**Naukowcy w szkołach**”, prowadzone są działania przez cały rok, które mają na celu przybliżenie nauki społeczeństwu. Wizyty naukowców w szkołach oraz spotkania w miejscach publicznych, takich jak Domy Kultury czy targi, pokazują naukę w sposób przystępny i atrakcyjny. Działania te pomagają zmieniać wizerunek naukowca, czyniąc go bardziej dostępnym i zrozumiałym dla społeczeństwa. Jednym z kluczowych celów projektu jest dotarcie do społeczności wykluczonych i oddalonych od ośrodków naukowych. Obejmuje to nie tylko małe wioski, ale także ośrodki dla osób niepełnosprawnych, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, domy pomocy społecznej czy domy dziecka. Dzięki temu staramy się wyrównywać

szanse w edukacji i inspirować młodych ludzi do kariery naukowej.

Instytut Genetyki Człowieka PAN

IGC PAN obejmie patronat nad konferencją naukową „**Science Slam**” skierowaną do uczniów szkół średnich z całej Polski, organizowanej 16.06.25 r.

Na dzień **1 października 2025 r.** zaplanowana jest w IGC konferencja w ramach corocznego cyklu **Dzień Hematologii** - ważnego wydarzenia naukowego dla badań z zakresu hematologii. Konferencja organizowana jest w formie hybrydowej, z możliwością uczestnictwa poprzez transmisję na żywo na platformie YouTube. **Głównym celem konferencji** jest podniesienie świadomości oraz pogłębienie wiedzy na temat chłoniaków skórnych T-komórkowych (CTCL) – rzadkiej grupy nowotworów hematologicznych – wśród ogółu społeczeństwa, lekarzy i badaczy. Dążymy również do wzmocnienia współpracy między środowiskami naukowymi i medycznymi. CTCL to nieuleczalna choroba dotykająca głównie osoby starsze, a nasze wydarzenie ma na celu podkreślenie pilnej potrzeby opracowania innowacyjnych narzędzi diagnostycznych i terapii celowanych. Wydarzenie dofinansowane jest z Polskiej Akademii Nauki w ramach programu „Otwarta Nauka”.

Na dzień **4 listopada 2025 r.** zaplanowana jest w IGC PAN konferencja w ramach corocznego cyklu **Antoni Horst Memorial Lectures**. Wykładowcą będzie Prof. Jan Lubiński, specjalista w dziedzinie [patomorfologii](#) oraz [genetyki klinicznej](#) z [Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie](#) oraz współtwórca działającego przy tej uczelni [Międzynarodowego Centrum Nowotworów Dziedzicznych](#).

W ramach działania Stowarzyszenia Gen-i-Już **będzie zorganizowane stoisko edukacyjne** podczas „*Pikniku na FEST*” w Parku Cytadela (**7.06.2025 r.**).

Kolejna edycja Nocy Naukowców zrealizowana zostanie **26.09.2025 r.** Wydarzenie realizowane jest w ramach grantu pt. „SUSTANIGHT” Horizon Europe/Noc Naukowców (101162504), w którym IGC PAN jest partnerem.

Instytut Genetyki Roślin PAN

W dniach **7-9 lipca 2025 roku**, odbędzie się w Poznaniu **II Międzynarodowa Konferencja Nanotechnologia Roślin**. Wydarzenie jest organizowane przez Instytut Genetyki Roślin Polskiej Akademii Nauk w ramach finansowanego ze środków unijnych projektu NANO-PLANT. Nanotechnologia, jako nauka o tworzeniu struktur na poziomie atomów i cząsteczek, wpisuje się w trend miniaturyzacji, który niewątpliwie jest odpowiedzią na potrzeby dzisiejszego społeczeństwa. Możliwość projektowania złożonych nanostruktur, tak aby wykazywały pożądane właściwości fizyczne, chemiczne czy też biologiczne pokazuje, jak duży potencjał niesie ze sobą ta nauka. Nanotechnologia roślin zajmuje się potencjalnym zastosowaniem i wpływem nanomateriałów na rośliny. Uczestnicy Konferencji skupią się nie tylko na szczegółowym ujęciu nanotechnologii, ale będą również dyskutować nad jej interdyscyplinarnym charakterem. Światowej sławy naukowcy wygłoszą prelekcje w ramach wybranych

sesji tematycznych: *Nowe nanomateriały i nanotechnologie, Zielone nanotechnologie i zrównoważony rozwój, Na styku biologii roślin i nanotechnologii, Nanotechnologia w rolnictwie i nanonawozy, Nanozymy i nanosensory, Interakcja nanomateriałów z mikroorganizmami, Mikro-nanoplastiki, nanotoksyczność a bezpieczeństwo żywności, Nanoinformatyka a sztuczna inteligencja.*

Nowe nanomateriały i nanotechnologie, Zielone nanotechnologie i zrównoważony rozwój, Na styku biologii roślin i nanotechnologii, Nanotechnologia w rolnictwie i nanonawozy, Nanozymy i nanosensory, Interakcja nanomateriałów z mikroorganizmami, Mikro-nanoplastiki, nanotoksyczność a bezpieczeństwo żywności, Nanoinformatyka a sztuczna inteligencja. Dla badaczy i praktyków

będzie to doskonała okazja do spotkania się, wymiany doświadczeń i poznania najnowszych osiągnięć na styku nanotechnologii i nauk o roślinach. Spotkanie może również posłużyć jako inspiracja do dalszych badań. Konferencja będzie w całości prowadzona w języku angielskim. Obecnie trwa rejestracja uczestników. Szczegóły wydarzenia znajdują się pod adresem: www.icpn2025.pl.

Biblioteka Kórnicka PAN

16 czerwca – wernisaż wystawy *Ostatnie dzieło Władysława Zamoyskiego. 100 lat Fundacji Zakłady Kórnickie* w Zamku w Kórniku, którą przygotowały trzy jednostki Polskiej Akademii Nauk wyrosłe z dziedzictwa rodu Zamoyskich (i Działyńskich): Biblioteka Kórnicka wraz z Instytutem Dendrologii oraz Zakładem Doświadczalnym „Szkółki Kórnickie”.

18-19 września – Kórnickie Dni Nauki – coroczne wydarzenie organizowane przez Urząd Miasta i Gminy Kórnik oraz jednostki naukowe z Kórnika, w którym PAN Biblioteka Kórnicka od początku bierze aktywny udział. Celem przedsięwzięcia jest przybliżenie mieszkańcom, a zwłaszcza uczniom, działalności lokalnych placówek naukowych.

21 września – *Sztuka pięknego pisania i rękodzieła papierniczego* – warsztaty plenerowe podczas corocznego pikniku rodzinnego organizowanego przez Fundację Zakłady Kórnickie.

18 października – wieczór z muzyką i poezją Wincenego Pola. We wnętrzach kórnickiego Zamku

odbędzie się koncert Jacka Kowalskiego oraz wykład i prezentacja zgromadzonych w PAN Bibliotece Kórnickiej dzieł Wincentego Pola.

Najnowsze, wybrane osiągnięcia naukowe poznańskich instytutów PAN

Instytut Chemii Bioorganicznej PAN

1. Sztachera M, Wendlandt-Stanek W., Serwa R. A., Stanaszek L., Smuszkiewicz M., Wronka D., Piwecka M., (2025): Interrogation of RNA-bound proteome with XRNAX illuminates molecular alterations in the mouse brain affected with dysmyelination, *Cell Reports* 44: 115095

<https://doi.org/10.1016/j.celrep.2024.115095>

Choroby neurodegeneracyjne, takie jak stwardnienie zanikowe boczne, choroba Huntingtona i ataksje rdzeniowo-mózdkowe, nadal pozostają dużym wyzwaniem dla współczesnej medycyny, a rozwikłanie mechanizmów molekularnych leżących u podstaw ich rozwoju stanowi aktualny i ważny cel badawczy. Nowe odkrycia sugerują, że patogenezę tych chorób jest związana m.in. z dysfunkcją białek wiążących RNA (RBP). Zespół naukowców z ICHB PAN pod kierunkiem dr hab. Moniki Piweckiej opracował nowoczesny protokół do wysokoprzepustowego badania oddziaływań RNA-białko w mózgu oraz ujawnił, że dziesiątki RBP zaangażowanych w formowanie granul komórkowych i alternatywny splicing mają zmienione wzorce interakcji z RNA w mózgu myszy z defektem mielinizacji w porównaniu do mózgu zdrowego. Szczegółowo przebadano dwa białka RBP: PCBP1, związane z transportem i translacją mRNA w neuronach i oligodendrocytach oraz MBNL1, którego jedną z najważniejszych funkcji jest regulacja alternatywnego splicingu. Co istotne, zaburzenia akumulacji białka PCBP1 w hipokampie myszy z defektem mielinizacji poprzedzały wystąpienie objawów neurologicznych, co może mieć potencjalne znaczenie predykcyjne. Te pionierskie wyniki w istotny sposób poszerzają zrozumienie funkcji białek RBP w kontekście patogenezы chorób demielinizacyjnych, a w przyszłości mogą

przyczynić się do poszukiwania lepszych, skutecznych terapeutyków w leczeniu schorzeń neurologicznych.

2. Ciechanowska K., Szczepańska A., Szpotkowski K., Wójcik K., Urbanowicz A., Kurzyńska-Kokorniak A., (2024): The human Dicer helicase domain is capable of ATP hydrolysis and single-stranded nucleic acid binding, *BMC Biology* 22: 287

doi.org/10.1186/s12915-024-02082-x

Rybonukleaza Dicer to enzym odgrywający kluczową rolę w procesie biogenezy małych regulatorowych RNA pełniących kluczowe funkcje w regulacji ekspresji genów. Z tego względu badania funkcjonalne Dicer mają kluczowe znaczenie dla zrozumienia zarówno mechanizmów regulacji ekspresji informacji genetycznej, jak i zaburzeń w ekspresji genów. W opublikowanej przez Zespół badaczy pod kierunkiem dr hab. Anny Kurzyńskiej-Kokorniak pracy, skupiono się na analizie funkcji jednej z domen ludzkiej rybonukleazy Dicer - domeny helikazowej. Domena ta uczestniczy w rozpoznawaniu substratów Dicer. Ponadto, helikaza stanowi platformę umożliwiającą wiązanie różnych partnerów białkowych Dicer, np. białek pełniących kluczowe role podczas infekcji wirusowych. Wiadomo również, że domena helikazowa Dicer zawiera motywy odpowiedzialne za wiązanie i hydrolizę ATP - cząsteczki stanowiącej główne źródło energii do różnorodnych procesów zachodzących w komórce. W pracy wykazano, że ludzka Dicer, dzięki domenie helikazy, hydrolizuje ATP. Jest to pierwsze doniesienie literaturowe opisujące aktywność hydrolizy ATP dla Dicer kręgowców. Do tej pory powszechnie przyjmowano, że Dicer kręgowców zatraciły zdolność wiązania i hydrolizy ATP, w przeciwieństwie do większości znanych homologów Dicer występujących u bezkręgowców i roślin. Ponadto wykazano, że domena helikazowa ludzkiej Dicer wiąże jednoniciowe kwasy nukleinowe (RNA i DNA), lecz nie rozpoznaje dwuniciowych cząsteczek. Co ciekawe, wykazano, że domena helikazy Dicer może wpływać na strukturę cząsteczek RNA, z którymi się wiąże. Zgromadzone dane otwierają nowe ścieżki dla przyszłych badań mających na celu zdefiniowanie komórkowych aktywności Dicer kręgowców powiązanych z hydrolizą ATP. Być może, poprzez hydrolizę ATP, Dicer pełni rolę przekaźnika informacji, stanowiącego ważny element

komórkowych ścieżek sygnałowych. Uzyskane wyniki mogą przyczynić się do pogłębienia wiedzy na temat mechanizmów prowadzących do zaburzeń regulacji procesów komórkowych, które odgrywają istotną rolę w rozwoju wielu chorób, w tym nowotworów. Zważając na udokumentowane znaczenie domeny helikazowej ludzkiej Dicer w obronie przeciwwirusowej, uzyskane wyniki mogą również przyczynić się do lepszego zrozumienia etiologii chorób wywołanych przez wirusy i roli Dicer w oddziaływaniach wirus-gospodarz.

3. Bartyś N., Lisowiec-Wąchnicka J., Pasternak A., (2025): **Thermodynamic control of mismatch discrimination for extensive splicing regulation of PKM pre-mRNA**, *RNA* 31: 475-485
doi.org/10.1261/rna.080212.124

Oligonukleotydy antysensowe zmieniające splicing (SSOs) to cząsteczki o długości 15–30 nukleotydów, zaprojektowane do oddziaływania z pre-mRNA w celu zmiany procesu splicingu pre-mRNA. SSOs działają poprzez tworzenie komplementarnych par zasad z regionami RNA niezbędnymi do splicingu. Taka hybrydyzacja może uniemożliwić wiązanie się czynników splicingowych z ich miejscami docelowymi, co prowadzi do zmienionego rozpoznawania miejsc splicingowych i zmiany wzorca tego procesu. Dodatkowo, hybrydyzacja SSO może wpływać na strukturę RNA, co również wpływa na sam proces splicingu. Jednym z wyzwań w projektowaniu oligonukleotydów antysensowych jest występowanie efektu ubocznego wynikającego z niezamierzonej hybrydyzacji z innymi fragmentami RNA o wysokim podobieństwie sekwencji. Oddziaływania takie stanowią poważny problem w potencjalnej terapii i powodują toksyczność leku, jednocześnie zmniejszając specyficzność jego działania. Badaczki z ICHB PAN pod kierunkiem prof. dr hab. Anny Pasternak pokazały, że modyfikacje chemiczne UNA i LNA mogą być przydatne w regulacji splicingu z udziałem oligonukleotydów antysensowych. Udowodniono, że LNA zwiększa selektywność SSO wobec niesparowanych zasad, a jednocześnie poprawia specyficzność hybrydyzacji z docelowym fragmentem RNA, zwiększając potencjał terapeutyczny oligonukleotydu. Z drugiej strony, modyfikacje UNA zmniejszają selektywność wobec

niesparowań, umożliwiając hybrydyzację SSO nawet z fragmentami, które nie są całkowicie komplementarne. Otwiera to możliwość projektowania oligonukleotydów również do innych zastosowań, w których pożądane są jednocześnie oddziaływania z dwoma różnymi celami molekularnymi.

4. Fochtman D., Marczak Ł., Pietrowska M., Wojakowska A., (2024): **Challenges of MS-based small extracellular vesicles proteomics**, *Journal of Extracellular Vesicles* 13: e70020
doi.org/10.1002/jev2.70020

Małe pęcherzyki zewnątrzkomórkowe (sEV) to struktury wydzielane przez komórki i zawierające różnorodne materiały bioaktywne, takie jak białka, DNA i RNA. Stanowią one doskonałe źródło potencjalnych biomarkerów przydatnych do wykrywania i monitorowania chorób, w tym nowotworów. Badania sEV z wykorzystaniem spektrometrii mas są bardzo istotne w kontekście odkrywania nowych biomarkerów różnych chorób. Jednak do tej pory nie opracowano standardów dotyczących tych analiz co może prowadzić do generowania mało wiarygodnych wyników. Naukowcy z ICHB PAN pod kierunkiem dr hab. Anny Wojakowskiej opracowali raport, w którym szczegółowo badają wpływ różnych parametrów poczynszy od izolacji pęcherzyków, do analizy danych, na jakość uzyskanych informacji oraz przedstawiają wyzwania związane z analizą sEV z wykorzystaniem metod proteomicznych. Wnioski zebrane w artykule mogą w przyszłości pomóc w nieinwazyjnym poszukiwaniu białkowych biomarkerów stanów patologicznych. Publikacja Zespołu ukazała się w prestiżowym czasopiśmie *Journal of Extracellular Vesicles* (IF 15.5).

Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe - ICHB PAN

1. Twardawa M. G., Smolik M., Rakowski F., Kwiatkowski J., Meyer N., (2024): **SCADvanceXP – an intelligent Polish system for threat detection and monitoring of industrial networks**, *Security and Defence Quarterly* 48(4): 19-39

Jest to publikacja wieńcząca projekt SCADvance, którego celem było opracowanie rozwiązań zwiększających bezpieczeństwo sieci przemysłowych. SCADvanceXP to system wykrywania anomalii i ataków w

sieciach przemysłowych, który szczegółowo analizuje i monitoruje wymianę danych pomiędzy stacjami inżynierskimi, urządzeniami polowymi, systemem SCADA oraz innymi elementami sieci technologii operacyjnej (OT). System wykorzystuje szereg zaawansowanych metod analitycznych do detekcji anomalii, w tym detekcję opartą na sygnaturach, modele statystyczne, sieci neuronowe, głęboką inspekcję pakietów, a także monitoring procesów fizycznych. Jako dojrzałe i w pełni funkcjonalne rozwiązanie, SCADvanceXP potrafi dostosować się do specyfiki danej infrastruktury przemysłowej, co zwiększa jego skuteczność w wykrywaniu zagrożeń. Dzięki zastosowaniu i integracji wielu zróżnicowanych technik, SCADvanceXP umożliwia wykrywanie nawet wyrafinowanych ataków typu Zero-Day na infrastrukturę przemysłową, zanim zdążą wyrządzić nieodwracalne szkody. W publikacji przedstawiono szczegóły działania i funkcjonalność systemu SCADvanceXP, a także dokonano jego ewaluacji na 12 szczepach przemysłowego złośliwego oprogramowania. Wyniki wykazały, że system ten skutecznie identyfikuje szerokie spektrum zagrożeń w sieciach OT i zapewnia wysoki poziom bezpieczeństwa.

2. Alexeev Y., Amsler M., Barroca M. A., Bassini S., Battelle T., Camps D., Casanova D., Kurowski K., Piontek T., Rydlichowski P., Wojciechowski K. et al. (2024): Quantum-centric supercomputing for materials science: A perspective on challenges and future directions, *Future Generation Computer Systems*, 160: 666-710

Publikacja porusza zagadnienia potencjalnych scenariuszy wykorzystania informatyki kwantowej w naukach o materiałach i które jednocześnie wykazują potencjalną przewagę kwantową. Postęp w tej dziedzinie będzie miał konsekwencje w wielu obszarach, od badań naukowych po postęp przemysłowy i zrównoważony rozwój. Aktualnie podstawowym problemem jest to, że obliczenia ab initio materiałów, charakteryzują się wykładniczym lub silnie zależnym od wielkości systemu wzrostem zapotrzebowania na zasoby obliczeniowe. W związku z tym wraz ze wzrostem wielkości układów kwantowych wymagania dotyczące pamięci i czasu przetwarzania szybko stają się niemożliwe do zaimplementowania. Komputery

kwantowe stanowią atrakcyjną alternatywę, ponieważ wiele algorytmów kwantowych pozwala uniknąć wykładniczego wzrostu zapotrzebowania na pamięć w klasycznych obliczeniach materii kwantowej. W praktycznych zastosowaniach można oczekiwać, że komputery kwantowe będą działać wbudowane w klasyczne środowiska obliczeniowe o wysokiej wydajności (HPC), tzw. superkomputery kwantowe (QCSC). Intensywne przetwarzanie klasyczne jest wymagane przed, po i równocześnie z obliczeniami kwantowymi z wielu powodów: zmniejszenia obciążenia komputerów kwantowych, integracji z istniejącymi klasycznymi algorytmami HPC, ekstrakcji sygnałów z zakłóconych urządzeń kwantowych oraz maksymalnego wykorzystania kodów odpornych na błędy. W artykule umotywowano potrzebę stosowania superkomputerów kwantowych w badaniach materiałowych i rozwoju przemysłowym. Wskazano również wyzwania, które należy podjąć, aby osiągnąć praktyczną przewagę kwantową w zastosowaniach materiałowych, oraz zaproponowano kierunki działań. Publikacja koncentruje się na kilku konkretnych aspektach: Kluczowe algorytmy. Zidentyfikowano algorytmy kwantowe do zastosowań w materiałoznawstwie pod kątem praktycznych zastosowań i potencjału przewagi kwantowej. Implikacje dla projektowania architektur superkomputerów kwantowych. Omówiono wymagania, które pojawiają się w przypadku architektur superkomputerów kwantowych. Obejmują one ocenę wymagań obliczeniowych i operacyjnych, skalowalność oraz przeszkody integracyjne podczas wdrażania tych algorytmów w sprzężonych środowiskach kwantowo-klasycznych HPC. Zastosowania w materiałoznawstwie. Podkreślono konkretne przypadki zastosowań w materiałoznawstwie, w których algorytmy kwantowe i HPC mogą być najskuteczniej wykorzystane. Wybrano algorytmy i przypadki zastosowań zgodnie z trzema zasadami, które są niezbędne do uzyskania przewagi kwantowej.

3. Wolski M., Kobusińska A., (2024): Alleviating Cold Start in the EOSC Recommendations: Extended Page Rank Algorithm, *IEEE Access*, 12: 120498-120511

Artykuł podejmuje problem zimnego startu w systemach rekomendacyjnych, ze szczególnym

uwzględnieniem kontekstu akademickiego w ramach Europejskiej Chmury Otwartej Nauki (EOSC). Autorzy proponują rozszerzony algorytm PageRank, który wykorzystuje sieć współautorstwa w celu ulepszenia procesu rekomendacji. Celem algorytmu jest dostarczanie trafnych sugestii zarówno dla nowych użytkowników, jak i dla nowo dodanych zasobów, skutecznie przeciwdziałając problemowi braku danych. Wstępne oceny wskazują na obiecujące rezultaty, sugerujące poprawę jakości rekomendacji dla użytkowników akademickich. Przyszłe prace będą koncentrować się na integracji dodatkowych danych z rejestrów publikacji w celu dalszego zwiększenia trafności rekomendacji.

Instytut Dendrologii PAN

1. Walas Ł., Sekiewicz K., Ganatsas P., Barina Z., Tashev A., Iszkulo G., Dering M., (2025): Tracing back the history of introducing horse-chestnut in Europe, *Urban Forestry & Urban Greening* 105: 128715
doi.org/10.1016/j.ufug.2025.128715

Kasztanowiec zwyczajny (*Aesculus hippocastanum* L.) jest popularnym drzewem ozdobnym, uprawianym w całej Europie od XVI wieku. Jego naturalny zasięg jest ograniczony do górskich rejonów Półwyspu Bałkańskiego. Celem badań przeprowadzonych w Instytucie Dendrologii PAN było pogłębienie wiedzy na temat procesu introdukcji tego gatunku na stanowiska sztuczne. Wykonano analizy z zastosowaniem zestawu markerów chloroplastowego DNA (cpDNA). Materiał został pobrany z 670 drzew pochodzących z 83 lokalizacji, w tym 17 populacji naturalnych oraz 66 stanowisk sztucznych. Wykryto 11 haplotypów, z czego haplotyp I dominował w sztucznym zasięgu oraz w północnej części zasięgu naturalnego na obszarach Albanii i północnej Grecji. Wynik ten jest spójny z historycznymi źródłami tureckimi, które wskazywały na introdukcję tego gatunku z północnych rejonów gór Pindos do Stambułu. Uzyskane dane sugerują również możliwość późniejszego epizodu introdukcji, prawdopodobnie ze wschodniej Grecji. Siedem haplotypów stwierdzono wyłącznie w zasięgu naturalnym, co wskazuje na znaczny stopień izolacji poszczególnych populacji. Istotne obniżenie różnorodności genetycznej na sztucznych

stanowiskach w porównaniu z naturalnymi sugeruje wystąpienie efektu założycielskiego. Przeprowadzone badania podkreślają znaczenie zachowania różnorodności genetycznej w naturalnych populacjach kasztanowca. Jednocześnie przyczyniają się one do lepszego zrozumienia mechanizmów ewolucyjnych i ekologicznych leżących u podstaw procesu kolonizacji gatunków drzewiastych, co może mieć istotne implikacje dla doskonalenia strategii ochrony przyrody w kontekście postępujących zmian klimatycznych.

2. Żukowska W. B., Wawrzyniak M. K., Lewandowski A., Suszka J., Chmielarz P., (2025): Long-term storage does not affect the genetic diversity of pedunculate oak acorns; instead, the collection process is crucial, *Forest Ecology and Management* 585: 122664
doi.org/10.1016/j.foreco.2025.122664

Nieregularność lat nasiennych i wysokie zapotrzebowanie na materiał siewny powodują, że żołądzie są często magazynowane, co rodzi pytania o konsekwencje takiego przechowywania dla zmienności genetycznej przyszłych pokoleń. Przeprowadzone badania dotyczyły wpływu długoterminowego przechowywania żołądzi dębu szypułkowego na różnorodność genetyczną siewek. Badaniami objęto dwa drzewostany z południowej Polski położone na terenie nadleśnictw Niepołomice i Kobiór. Porównano cztery grupy: drzewa reprezentujące pulę genową drzewostanu, siewki z żołądzi świeżo zebranych oraz z żołądzi przechowywanych (odpowiednio przez 53 i 28 miesięcy). Do badań włączono także jednoroczne siewki pochodzące z naturalnych odnowień z obu lokalizacji. W sumie przebadano 540 prób, wykorzystując jądrowe markery mikrosatelitarne. Wszystkie grupy cechowały się wysokim poziomem zmienności genetycznej oraz niską wsobnością. Niewielkie zmiany w strukturze genetycznej zaobserwowano głównie u siewek wyrosłych z żołądzi z Kobióra, które poddane były długoterminowemu przechowywaniu. Charakteryzowały się one wyższym stopniem pokrewieństwa i niższą efektywną wielkością populacji. Może to wskazywać, że odporność żołądzi na przechowywanie jest częściowo zależna od genotypu. Zgodnie z wynikami to nie przechowywanie a sposób

zbioru żołądzi ma kluczowe znaczenie dla zachowania puli genowej. Na podstawie przeprowadzonych badań rekomenduje się zbiór nasion w latach urodzaju z co najmniej 50 drzew matecznych, możliwie oddalonych od siebie. W ten sposób pula genowa zebranych żołądzi zapewnia reprezentację całego drzewostanu.

3. Wilgan R. Kujawska M. B., Leski T., (2024): Impact of invasive alien tree species on symbiotic soil fungal communities in pine-dominated forest ecosystems in central Europe, *Geoderma* 452: 117111

doi.org/10.1016/j.geoderma.2024.117111

Inwazyjne gatunki drzew prowadzą do znaczących, niekontrolowanych zmian i przekształceń w rodzimych ekosystemach, stanowiąc jedną z głównych przyczyn redukcji bioróżnorodności w skali globalnej. Niemal wszystkie rodzime gatunki drzew leśnych nawiązują symbiozę ektomykoryzową, mającą kluczowe znaczenie dla rozwoju drzew, jednak wpływ inwazyjnych drzew na grzyby ektomykoryzowe pozostaje słabo poznany. Zbadaliśmy jak szeroko rozpowszechnione w Europie inwazyjne gatunki drzew: robinia akacjowa, czeremcha amerykańska oraz dąb czerwony wpływają na grzyby symbiotyczne. Zebraliśmy próby gleby wzdłuż gradientu rosnącego udziału tych gatunków na 81 powierzchniach w lasach sosnowych w zachodniej Polsce. Grzyby ektomykoryzowe zidentyfikowaliśmy wykorzystując masowe sekwencjonowanie regionu ITS2 rDNA, barkodowego regionu dla grzybów. Robinia akacjowa miała najsilniejszy negatywny wpływ na grzyby symbiotyczne, niemal eliminując je z gleby. Różnorodność i skład gatunkowy grzybów ektomykoryzowych istotnie kształtowały także biodostępne związki azotu. Stanowiska leśne pozbawione gatunków inwazyjnych, ale zlokalizowane w sąsiedztwie powierzchni robiniowych, charakteryzowały się kilkukrotnie wyższymi stężeniami N-NO₃ oraz istotnie niższym bogactwem i obfitością grzybów ektomykoryzowych w porównaniu do pozostałych stanowisk bez gatunków inwazyjnych. Wyniki te wskazują, że wpływ robinii może rozciągać się poza obszar jej występowania, oddziałując na otaczające ekosystemy. Wysokie zagęszczenie czeremchy miało negatywny wpływ na obfitość, ale nie na

różnorodność grzybów ektomykoryzowych. Nie wykazano natomiast wpływu dębu czerwonego na badane zbiorowiska grzybów.

Instytut Fizyki Molekularnej PAN

1. Busz P., Tomaszewski D., Martinek J., (2025): Zero-bias anomaly indicating exchange interaction and spin readout in a canted quantum dot spin valve, *Physical Review B* 111: 125415, doi.org/10.1021/acs.jpcc.4c01232

Zjawiska obserwowane w nanoskali podlegają zasadom mechaniki kwantowej, odmiennym od praw znanych z codziennego doświadczenia. Przykładem jest elektron – nośnik prądu elektrycznego – który dzięki swojej właściwości zwanej spinem zachowuje się jak mały magnes. Ta cecha jest wykorzystywana w spintronice – dziedzinie badającej transport elektronów z uwzględnieniem ich ładunku i spinu w półprzewodnikach, atomach czy kropkach kwantowych. W naszej pracy, w ścisłej współpracy z wiodącymi grupami eksperymentalnymi, rozwijamy teoretyczny opis transportu elektronów przez kropkę kwantową sprzężoną ze spinowo spolaryzowanymi ferromagnetycznymi elektrodami o niekolinearnych kierunkach magnetyzacji. W układzie tym zachodzą procesy wymiany wirtualnych cząstek między kropką a elektrodami, prowadzące do powstania efektywnego magnetycznego pola wymiany. To efektywne lokalne pole magnetyczne, które może być kontrolowane za pomocą lokalnego napięcia elektrycznego przyłożonego do układu, wpływa na dynamikę spinu pojedynczego elektronu znajdującego się na kropce. Opisaliśmy tę dynamikę uzyskując efektywne równania Blocha, co pozwoliło na wyprowadzenie zależności między akumulacją spinu na kropce a prądem elektrycznym przepływającym przez układ. Wykazaliśmy, że ferromagnetyczne elektrody mogą pełnić rolę detektorów spinowych, w których informacja zawarta w spinie elektronu może zostać efektywnie przekonwertowana na sygnał niesiony przez ładunek elektryczny elektronów przepływających przez kropkę kwantową. Pokazaliśmy, że kierunkiem odczytu tych detektorów można sterować za pomocą napięcia elektrycznego. Wyniki te pozwalają wyjaśnić nowe zjawiska obserwowane w niedawnych eksperymentach w układzie pojedynczej nanorurki węglowej

połączonej z niekolinearnymi ferromagnetycznymi elektrodami oraz okazują się przydatne w interpretacji pionierskich badań elektronowego rezonansu spinowego dla pojedynczych atomów i molekuł, prowadzonych z użyciem spinowo spolaryzowanego skaningowego mikroskopu tunelowego.

(opr. P. Busz, D. Tomaszewski, J. Martinek)

2. Frąckowiak A., Świątlik R., Olejniczak I., Jeannin O., Fourmigué M., (2025): Electron – molecular vibration coupling in trimerized isostructural mixed-stack complexes (EDT-TTF-I₂)₂TCNQF_n (*n* = 0, 1, 2), *Spectrochimica Acta Part A: Molecular and Biomolecular Spectroscopy* 329: 125537 doi.org/10.1016/j.saa.2024.125537

W molekularnych kompleksach z przeniesieniem ładunku występują silne oddziaływania elektronów z drganiami wewnętrznymi molekuł (sprzężenia EMV). Sprzężenia EMV są bardzo istotne dla zrozumienia własności fizycznych i przemian fazowych w kryształach tych kompleksów. W trzech izostrukturnych kompleksach z przeniesieniem ładunku (EDT-TTF-I₂)₂TCNQF_n (*n* = 0, 1, 2), płaskie molekuly donora EDT-TTF-I₂ (D) oraz akceptora TCNQF_n (A) tworzą jednowymiarowe, mieszane stopy ...DADDAD.... W zależności od liczby atomów fluoru w akceptorze, w kompleksie występuje różny stopień przeniesienia elektronu: dla *n*=0 prawie nie ma przeniesienia elektronu (stan neutralny), dla *n*=2 występuje całkowite przeniesienie elektronu (stan jonowy), natomiast dla *n*=1 przy obniżaniu temperatury występuje unikalne, rzadko obserwowane przejście od stanu neutralnego do stanu jonowego (przejście NIT). Od wielu lat przejście fazowe NIT przyciąga uwagę badaczy, ale mimo wielu wysiłków jego mechanizm kryje wiele zagadek. Trzy kompleksy, zawierające bardzo podobne stopy ...DADDAD... ale różniące się stopniem przeniesienia elektronu między D i A (od 0 do 1), stwarzają unikalną możliwość przeprowadzenia badań sprzężeń EMV w tego typu stosach. Wykorzystując techniki spektroskopii w podczerwieni oraz spektroskopii rozproszenia Ramana, przeprowadziliśmy obszerne badania widm oscylacyjnych i elektronowych kryształów (EDT-TTF-I₂)₂TCNQF_n (*n* = 0, 1, 2) w funkcji temperatury, skupiając przede wszystkim uwagę na pasmach oscylacyjnych będących konsekwencją sprzężeń

EMV. Jednym z najważniejszych wniosków jest stwierdzenie, że sprzężenia EMV odgrywają kluczową rolę w przejściu NIT w kryształ (EDT-TTF-I₂)₂TCNQF. (opr. R. Świątlik)

3. Yevchenko T., Dardas D., Bielejewska N., Brańka A. C., (2024): Electro-Optic Kerr Response in Optically Isotropic Liquid Crystal Phases, *Materials* 17: 4926 doi.org/10.3390/ma17194926

W materiałach optycznie izotropowych światło rozchodzi się w taki sam sposób we wszystkich kierunkach. Pole elektryczne zmienia tę sytuację – pod jego wpływem prędkość światła w różnych kierunkach staje się różna, następuje rozdzielenie promienia świetlnego a materiał staje się optycznie anizotropowy. Takie zachowanie jest spowodowane zjawiskiem elektrooptycznym znanym jako efekt Kerra. Zatem efekt Kerra może zapewnić odwracalny mechanizm bardzo szybkiego przełączania między stanem optycznie izotropowym i anizotropowym. Ten ogólny mechanizm fizyczny jest wykorzystywany m.in. w niebieskich fazach ciekłokrystalicznych z perspektywą zastosowań w urządzeniach elektrooptycznych. Efektywność mechanizmu w dużej mierze zależy od stałej Kerra *K*. Z tego powodu kluczową sprawą jest uzyskanie wiedzy, w jaki sposób stała ta zależy od temperatury (*T*), długości padającej fali światła (λ) oraz od rodzaju materiału. Praca odnosi się do tego problemu. Przedstawiono w niej wyniki badań powierzchni *K*(*T*, λ) dla materiałów utworzonych z nematycznego ciekłego kryształu i odpowiedniej domieszki chiralnej. Pokazano jak stężenie domieszki wpływa na wartość *K*. W szczególności wykazano, że w fazie izotropowej zależności temperaturowe są liniowe i powierzchnię *K*(*T*, λ) (dla każdego stężenia) można dobrze opisać za pomocą zaledwie czterech parametrów. W fazie niebieskiej stężenie domieszki wpływa na charakter zależność temperaturowej *K* i można ją przedstawić za pomocą odwrotnego wykładniczego wyrażenia analitycznego. (opr. A.C. Brańka)

Instytut Genetyki Człowieka PAN

1. Rabiasz A., Bukowy-Bieryłło Z., Kaźmierczak P., Przysiałowska-Maciola H., Mikoś M., Wojsyk-Banaszak I., Ziętkiewicz E., (2025): A novel

pathogenic variant of *CFAP221* is a cause of a mild form of primary ciliary dyskinesia, *BBA Molecular Basis of Disease* 1871 (6): 167855
doi.org/10.1016.j.bbadis.2025.167855

Pierwotna dyskineza rzęsek (*primary ciliary dyskinesia*, PCD) jest rzadką chorobą genetyczną należącą do grupy ciliopatii związanych z dysfunkcją rzęsek ruchowych. Do objawów PCD należą: nawracające infekcje dróg oddechowych, ograniczona płodność, zaburzenia symetrii ciała; nasilenie objawów jest zmienne. PCD jest heterogenna genetycznie – do tej pory znanych jest ponad 50 genów PCD, jednak u około 1/3 pacjentów genetyczne podłoże choroby pozostaje niewyjaśnione. Jednym z genów o niepewnym dotąd związku z patogenezą PCD jest *CFAP221*. Całokso-mowe sekwencjonowanie DNA od pacjenta o stosunkowo lekkim przebiegu PCD ujawniło obecność homozygotycznego, potencjalnie patogennego wariantu *CFAP221* (c.1641dup; p.Asn548GlnfsTer6). W badaniu komórek nabłonka oddechowego pacjenta wykazano brak funkcjonalnego białka *CFAP221* i zmianę wzoru ruchu rzęsek na okrężny, powodującą upośledzenie transportu śluzowo-rzęskowego. Równocześnie, analiza próbki nasienia pacjenta nie wykazała wpływu braku *CFAP221* na ruchliwość plemników. Aby potwierdzić rolę *CFAP221* w funkcjonowaniu rzęsek ruchowych, posłużono się modelem orzęsionego płazińca, *Schmidtea mediterranea*, którego ruch zależy od funkcjonowania rzęsek ruchowych pokrywających brzuszną część ciała robaka. Wyciszenie *Smed-cfap221* doprowadziło do subtelnej, ale istotnej statystycznie zmiany ruchu płazińca. Uzyskane wyniki potwierdziły rolę *CFAP221* w funkcjonowaniu rzęsek ruchowych i tym samym w patogenezie PCD. Co ciekawe, łżejszy przebieg PCD u pacjenta był spójny z łagodnym wpływem wyciszenia *CFAP221* na ruch *S. mediterranea*.

2. Gill K., Frączek M., Kurpisz M., Piasecka M., (2025): Influence of Body Mass Index (BMI) and Waist–Hip Ratio (WHR) on Selected Semen Parameters, *International Journal of Molecular Sciences* 26(9): 4089

doi.org/10.3390/ijms26094089

Obserwowane od kilkudziesięciu lat obniżenie jakości nasienia i potencjału reprodukcyjnego mężczyzn

spowodowane jest w dużym stopniu zmianami cywilizacyjnymi, w tym nasileniem zmian współczesnego stylu życia. Według niepokojących danych Światowej Organizacji Zdrowia z 2022 roku, 43% osób dorosłych (wiek ≥ 18 lat) miało nadwagę, podczas gdy 16% było otyłych. Szacuje się, że w Europie Zachodniej prawie 9 na 10 mężczyzn w niepełnych parach ma nieprawidłowy wskaźnik masy ciała (BMI, ang. *body mass index*). Celem naszych badań populacyjnych była analiza związku dwóch wskaźników otyłości, tj. BMI oraz stosunku obwodu talii do bioder (WHR, ang. *waist–hip ratio*) z jakością nasienia u mężczyzn w wieku reprodukcyjnym. Do badań włączono ogólną (niewyselekcjonowaną) populację ponad 500 mężczyzn. Wykazano, że wysoki wskaźnik BMI nie miał istotnego wpływu na standardowe parametry plemników, natomiast mężczyźni z otyłością brzuszną ($WHR \geq 1$), która związana jest również z hipertermią jąder, charakteryzowali się wyraźnym pogorszeniem jakości nasienia. Wysokie oba wskaźniki otyłości zwiększały z kolei ryzyko uszkodzeń DNA w plemnikach. Badanie sugeruje, że WHR może być lepszym wskaźnikiem zagrożenia płodności u mężczyzn niż BMI i warto go włączyć do rutynowej diagnostyki andrologicznej. Aktualne badania mają również istotny wpływ na profilaktykę niepłodności męskiej uwarunkowanej przegrzewaniem gonad, stwarzając naukowe podstawy dla działań prewencyjnych skutkujących zmniejszeniem odsetka niepełnych par.

3. Rahman S., Bloye G., Farah N., Demeulemeester J., Costa JR., O'Connor D., Pocock R., Rapoz-D'Silva T., Turna A., Wang L., Lee S., Fielding AK., Rolles J., Jaksik R., Dawidowska M., Van Vlierberghe P., Hadjur S., Hughes JR., Davies JOJ., Gutierrez A., Kelliher MA., Van loo P., Dawson MA., Mansour MR., (2024): Focal deletions of a promoter tether activate the *IRX3* oncogene in T-cell acute lymphoblastic leukemia, *Blood* (28;144(22): 2319–2326

Ostra białaczka limfoblastyczna jest najczęściej występującym nowotworem wieku dziecięcego. Podtyp wywodzący się z komórek T (T cell acute lymphoblastic leukemia, T-ALL) charakteryzuje się częstym występowaniem lekooporności i wznowy, przez co stanowi istotny problem w onkologii dziecięcej.

Wysoka heterogenność T-ALL sprawia, że jej podłoże molekularne pozostaje wciąż niedostatecznie poznane. Onkogeny mogą być aktywowane za pośrednictwem różnych mechanizmów, w tym zdarzeń takich jak przechwytywanie wzmacniaczy (enhancer hijacking) oraz mutacji w regionach niekodujących, które de novo tworzą sekwencje wzmacniające lub promotorowe. W wyniku międzynarodowej współpracy zidentyfikowano nowy mechanizm aktywacji onkogenu IRX3 w T-ALL, związany z delecjami w intronie 8 genu FTO, powtarzającymi się u 1,5% dorosłych i 6,2% dzieci z T-ALL. Delecje w genie FTO powodują utratę elementu wiążącego białko CTCF, zlokalizowanego poniżej genu IRX3 (+224 kb), a tym samym „uwolnienie” IRX3 i przechwycenie przez ten onkogen wzmacniacza CRNDE, długiego niekodującego RNA o wysokiej aktywności (-644 kb). Co ciekawe, fizjologicznie wzmacniacz ten oddziałuje z promotorem IRX3 w sposób ograniczony, nie generując transkrypcyjnego produktu. Natomiast delecja miejsca wiązania białka CTCF i uwolnienie IRX3 prowadzi do silnego oddziaływania z tym wzmacniaczem i do onkogennej aktywacji tego genu. Zatem mechanizm „wiązania promotora” onkogenu do niekodujących regionów genomu zaproponowano jako nowy mechanizm supresji nowotworzenia.

Instytut Genetyki Roślin PAN

1. Surma A., Książkiewicz M., Bielski W., Kozak B., Galek R., Rychel-Bielska S., (2025): Development and validation of PCR marker array for molecular selection towards spring, vernalization-independent and winter, vernalization-responsive ecotypes of white lupin (*Lupinus albus* L.), *Scientific Reports* 15: 2659

doi.org/10.1038/s41598-025-86482-1

Łubin biały (*Lupinus albus* L.) to roślina strączkowa bogata w białko i nienasycone kwasy tłuszczowe, stanowiąca cenne źródło niemodyfikowanego genetycznie białka roślinnego w przemyśle spożywczym i paszowym. W niedawno opublikowanej analizie GWAS zidentyfikowano kilka loci istotnie powiązanych z kontrastującymi fenotypami, m.in. delecje w promotorze genu *FLOWERING LOCUS T – LalbFTc1* – oraz markery DArT-seq i silicoDArT. Celem niniejszego badania było opracowanie i walidacja zestawu

markerów PCR do molekularnej selekcji linii łubinu o skrajnym terminie kwitnienia. Wybrane loci DArT-seq i silicoDArT przekształcono w markery CAPS i dCAPS. Zestaw uzupełniono o wcześniej opublikowane markery INDEL w genie *LalbFTc1* oraz loci QTL z map sprzężeń. Markery te wykorzystano do analizy panelu genotypów łubinu białego, przeprowadzono również obserwacje pod kątem terminu kwitnienia. Zweryfikowano pozytywnie trzy markery DArT-seq, dwa silicoDArT i siedem loci typu INDEL. Przeprowadzone badania wyłoniły zestaw markerów pozwalający na szybką i precyzyjną selekcję łubinu białego w kierunku wczesnego kwitnienia i termoneutralności lub późnego kwitnienia i wysokich wymagań wernalizacyjnych.

2. Blicharz S., Stefanowicz K., Truman W., Basińska-Barczak A., Singh D., Kasprzewska A., de Diego, N., Vrobel O., Zeljkovic S.C., Tarkowski P., Malinowski R., (2025): Laser dissection-assisted phloem transcriptomics highlights the metabolic and physiological changes accompanying clubroot disease progression in oilseed rape, *The Plant Journal* 121(1): e17156
doi.org/10.1111/tbj.17156

Najnowsza praca Zakładu Zintegrowanej Biologii Roślin IGR PAN, kierowanego przez prof. dr. hab. Roberta Malinowskiego, dotyczy poznania roli floemu w systemicznym i lokalnym kształtowaniu postinfekcyjnej odpowiedzi roślin rzepaku (*Brassica napus*) oraz rzodkiewnika pospolitego (*Arabidopsis thaliana*) zaatakowanych przez *Plasmodiophora brassicae*. Pierwotniak *P. brassicae* wywołuje chorobę zwaną kiłą kapusty, której charakterystycznym objawem jest tworzenie narośli na podziemnych częściach roślin. Dalszy postęp choroby prowadzi do dezintegracji systemu korzeniowego i śmierci zaatakowanego organizmu. Problemem w walce z chorobą jest wyczerpanie się genetycznych źródeł odporności u podstawowego gatunku uprawnego (rzepak), który jest silnie porażany przez *P. brassicae*. Zarodniki przetrwalnikowe pierwotniaka zachowują swoją infekcyjność przez okres dłuższy niż 20 lat, co również skutkuje ograniczeniem areалу pól do uprawy rzepaku. Każdego roku choroba prowadzi do istotnych ekonomicznie strat w

produkcji roślinnej. W niniejszej pracy po raz pierwszy opisano koordynację przez floem odpowiedzi między górną (niezasiedloną nigdy przez patogen), a podziemną (skolonizowaną przez patogen) częścią rośliny. Wykazano, że w trakcie infekcji dochodzi do systemicznego przekierowania związków będących źródłem azotu oraz węgla. Te zmiany, które mediodowane są przez floem wpływają zarówno na wzrost poszczególnych organów zainfekowanej rośliny, jak również na dynamikę rozwoju patogenu, oraz tworzących się w trakcie choroby narośli. Jest to pierwsza praca, w której uwzględniono systemiczny aspekt koordynacji zależności pomiędzy *P. brassicae* a rośliną żywicielską.

Nowe projekty badawcze po- znańskich instytutów PAN

Instytut Chemii Bioorganicznej wraz z Poznańskim Centrum Superkomputerowo-Sieciowym PAN

NCN-OPUS 27, DEC-2024/53/B/NZ2/02784

Tytuł projektu: **Ocena roli genów BARS1 oraz BARS2, kodującego nową cyklazę oksydoskwalenu, w naturalnym zróżnicowaniu wzrostu i adaptacji Arabidopsis do warunków środowiska.** Kierownik projektu: **dr hab. Agnieszka Żmieńko.** Okres realizacji: 03.02.2025-02.02.2029

NCN – OPUS 27, DEC-2024/53/B/NZ3/03975

Tytuł projektu: **Skocz do akcji z hukiem: Badanie zasad importu długiego niekodującego RNA do mitochondriów i jego biologicznego znaczenia.** Kierownik projektu: **dr hab. Barbara Uszczyńska-Ratajczak.** Okres realizacji: 03.02.2025-02.02.2029

NCN – OPUS 27, DEC-2024/53/N/NZ5/02780

Tytuł projektu: **Proteomiczne predyktory przerzutowania w raku jelita grubego – badania walidacyjne.** Kierownik projektu: **dr hab. Anna Wojakowska.** Okres realizacji: 02.06.2025-01.06.2029

NCN-OPUS 27, DEC-2024/53/B/NZ9/04029

Tytuł projektu: **Molekularne podstawy działania czynników transkrypcyjnych WRKY jako kluczowych regulatorów odpowiedzi roślin na stres.** Kierownik

projektu: **dr Marta Grzechowiak.** Okres realizacji: 02.06.2025-01.06.2029

NCN-OPUS 27, DEC-2024/53/B/NZ5/01942

Tytuł projektu: **Kompleksowa analiza strukturalna i funkcjonalna mRNA p53 w celu identyfikacji drugo- i trzeciorzędowych struktur RNA istotnych w fizjologii, procesie nowotworzenia i rozwoju terapii chorób człowieka.** Kierownik projektu z ICHB PAN: **dr Natalia Bartyś.** Okres realizacji: 06.09.2024-05.09.2025

NCN-MINIATURA 8, DEC-2024/08/X/NZ1/00899

Tytuł projektu: **Otrzymanie dwóch wariantów rybonukleazy Dicer organizmu modelowego Xenopus laevis - przygotowanie do badań aktywności biochemicznych i analiz strukturalnych.** Kierownik projektu: **dr Agnieszka Szczepańska.** Okres realizacji: 11.10.2024-10.10.2025

NCN-MINIATURA 8, DEC-2024/08/X/NZ3/01338

Charakterystyka fenotypu organoidów serca uzyskanych z materiału pobranego od pacjentów jako modelu arytmogennej kardiomiopatii prawej komory serca. Kierownik projektu: **dr Jarosław Lewandowski.** Okres realizacji: 10.12.2024-09.12.2025

NCN-MINIATURA 8, DEC-2024/08/X/NZ3/01130

Tytuł projektu: **Testowanie strategii terapeutycznej przywracającej ekspresję genu SMN1 w ludzkich neuronach ruchowych.** Kierownik projektu: **dr Magdalena Surdyka.** Okres realizacji: 10.12.2024-09.12.2025

NCN-MINIATURA 8, DEC-2024/08/X/NZ2/01452

Tytuł projektu: **Identyfikacja gatunkowa zwierzęcych szczątków kostnych ze stanowisk archeologicznych za pomocą spektrometrii mas.** Kierownik projektu: **dr Aleksandra Strugała.** Okres realizacji: 10.12.2024-09.12.2025

NCN-MINIATURA 8, DEC-2024/08/X/NZ5/01467

Tytuł projektu: **Źródła energii w organoidach glejaka: Mapowanie lokalizacji i aktywności mitochondriów w zróżnicowanych warunkach tlenowych.** Kierownik projektu: **dr Konrad Kuczyński.** Okres realizacji: 10.12.2024-12.12.2025

Projekt OPI - FENG.02.04-IP.04-0012/24-00

Tytuł projektu: **ECBiG - Europejskie Centrum Bioinformatyki i Genomiki - MOSAIC 3D.** Kierownik projektu:

prof. dr hab. Marek Figlerowicz. Okres realizacji: 01.11.2024-31.12.2028

Projekt OPI - FENG.02.04-IP.04-0010/24-00

Tytuł projektu: **POL-OPENSOURCE – Polska Platforma Infrastruktury Skriningowej dla Chemii Biologicznej.** Kierownik projektu: **dr Dorota Jakubczyk.** Okres realizacji: 01.01.2025-31.12.2027

Projekt Komisja Europejska – 101226670

Tytuł projektu: **Innovative Nucleic Acids Technologies for Analysis, Detection and Treatment.** Kierownik projektu: **dr hab. Barbara Uszczyńska-Ratajczak.** Okres realizacji: 01.01.2026-31.12.2029

Projekt międzynarodowy (SNF) – MAPS

Tytuł projektu: **Plant lessons: Identification of intrinsic and extrinsic factors determining higher plant ABC transporter directionality.** Projekt realizowany w międzynarodowym konsorcjum. Kierownik projektu z ramienia ICHB: **prof. dr hab. Michał Jasiński.** Okres realizacji: 01.05.2025-01.05.2029

SPARK Poland – SPARK/02/2025

Tytuł projektu: **Psilocybin as an affordable therapeutic candidate for Alzheimer's Disease.** Kierownik projektu: **dr Urszula Kozłowska.** Okres realizacji: 01.05.2025-30.04.2027

Projekt NAWA - BPN/BIT/2024/1/00064/DEC/1

Tytuł projektu: **Walcząc z inwazyjnością glejaka: Kompleksowe profilowanie transkryptomu glejaka wielopostaciowego w przestrzeni i czasie na podstawie organoidowego modelu inwazji nowotworowej.** Kierownik projektu: **dr Katarzyna Rolle.** Okres realizacji: 01.01.2025-31.12.2026

Projekt w ramach programu Digital Europe, DIGITAL-2023-CLOUD-DATA-AI-05

Tytuł projektu: **3D Big Data for the Data Space for Cultural Heritage (3DBigDataSpace).** Kierownik projektu: **mgr inż. Aleksandra Nowak.** Okres realizacji: 01.02.2025 – 31.07.2026

Projekt w ramach programu Digital Europe, DIGITAL-2024-CLOUD-DATA-AI-06

Tytuł projektu: **Online competence centre in 3D for Cultural Heritage (3D-4CH).** Kierownik projektu: **mgr inż. Aleksandra Nowak.** Okres realizacji: 01.02.2025 – 31.01.2028

Projekt w ramach programu Digital Europe, DIGITAL-2024-CLOUD-DATA-AI-06

Tytuł projektu **Deploying and operating a European framework for the secure and trusted data space for agriculture (CEADS).** Kierownik projektu: **dr Raul Palma de Leon.** Okres realizacji: 01.01.2025 – 31.12.2027

Projekt w ramach programu Horizon Europe, HORIZON-WIDERA-2023-ACCESS-07

Tytuł projektu: **Cultural heritage and immersive technologies for innovation forge (HERIFORGE).** Kierownik projektu: **mgr inż. Michał Kosiedowski.** Okres realizacji: 01.12.2024 – 30.11.2027

Projekt w ramach programu Horizon Europe, HORIZON-INFRA-2024-TECH-01

Tytuł projektu: **Knowledge Graphs, AI Services and Next Generation Instrumentation for Research and Development in Social Sciences and Humanities (GRAPHIA).** Kierownik projektu: **mgr inż. Aleksandra Nowak.** Okres realizacji: 01.01.2025 – 31.12.2027

Projekt w ramach programu Digital Europe, DIGITAL-2024-CLOUD-DATA-AI-06

Tytuł projektu: **The Data Space for a Sustainable Green Europe (SAGE).** Kierownik projektu: **mgr inż. Aleksandra Nowak.** Okres realizacji: 01.01.2025 – 31.12.2027

Projekt w ramach programu Horizon Europe, HORIZON-INFRA-2024-EOSC-01
Tytuł projektu: **Linked User-driven Multidisciplinary Exploration Network (LUMEN).** Kierownik projektu: **mgr inż. Aleksandra Nowak.** Okres realizacji: 01.01.2025 – 31.12.2027

Projekt w ramach programu Horizon Europe, HORIZON-INFRA-2024-EOSC-01

Tytuł projektu: **FAIR to Adapt to Climate Change (FAIR2Adapt).** Kierownik projektu: **dr Raul Palma de Leon.** Okres realizacji: 01.01.2025 – 31.12.2027

Projekt w ramach programu Horizon Europe, HORIZON-INFRA-2024-GEANT-01-SGA

Tytuł projektu: **GN5-2.** Kierownik projektu: **mgr inż. Artur Binczewski.** Okres realizacji: 01.01.2025 – 30.06.2027

Projekt w ramach programu Horizon Europe, HORIZON-CL5-2024-D4-01

Tytuł projektu: **BuiLding-integrated User-Empowered flexiBility tRaDing (BlueBird)**. Kierownik projektu: **dr hab. inż. Ariel Oleksiak**. Okres realizacji: 01.01.2025 – 31.12.2027

Projekt w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027, 4/FEWP.01.04-IZ.00-001/

Tytuł projektu: **Automatyzacja funkcjonalności stron (poznani.pl i BIP) (AI4poznani.pl)**. Kierownik projektu: **mgr inż. Michał Kosiedowski**. Okres realizacji: 01.01.2025 – 31.12.2025

Projekt w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027, FENG 2.5. Zadanie 1 - Inkubator Rozwoju

Tytuł projektu: **„Science4Business - Nauka dla biznesu” (Science4Business)**. Kierownik projektu: **mgr Adam Olszewski**. Okres realizacji: 01.01.2025 – 31.12.2028

Projekt w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027, FENG.02.04-IP.04-002/24

Tytuł projektu: **Polska infrastruktura satelitarnych systemów komunikacji kwantowej (WEDROWNIQ)**. Kierownik projektu: **mgr inż. Piotr Rydlichowski**. Okres realizacji: 01.01.2025 – 31.12.2029

Projekt w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027, FENG.02.04-IP.04-002/24

Tytuł projektu: **Polska sieć infrastruktury badawczej dla nauk ścisłych wspomaganych sztuczną inteligencją (PLAI4SCIENCE)**. Kierownik projektu: **mgr inż. Bartosz Belter**. Okres realizacji: 01.01.2025 – 31.12.2029

Projekt w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027, FENG.02.04-IP.04-001/24,

Tytuł projektu: **ECBiG - Europejskie Centrum Bioinformatyki i Genomiki - MOSAIC 3D (MOSAIC 3D)**. Kierownik projektu: **mgr inż. Juliusz Pukacki**. Okres realizacji: 01.01.2025 – 31.12.2028

Projekt w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027, FENG.02.04-IP.04-001/24

Tytuł projektu: **Krajowy Magazyn Danych. Uniwersalna infrastruktura dla składowania i udostępniania danych oraz efektywnego przetwarzania dużych wolumenów danych w modelach HPC, BigData i sztucznej inteligencji (KMD4EOSC)**. Kierownik projektu: **dr inż. Norbert Meyer**. Okres realizacji: 01.01.2025 – 31.12.2027

Projekt w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027, FENG.02.04-IP.04-002/24

Tytuł projektu: **Polska infrastruktura dla badań nad dziedzictwem kulturowym – ERIHS.PL (ERIHS.PL)**. Kierownik projektu: **mgr inż. Tomasz Parkoła**. Okres realizacji: 01.01.2025 – 31.12.2027

Instytut Fizyki Molekularnej PAN

NCN-OPUS 27, 2024/53/B/ST3/02188

Tytuł projektu: **Ładunkowe efekty magnetoelektryczne do zastosowań bezprzewodowych**. Kierownik projektu: **dr Piotr Graczyk**. Okres realizacji: 17.02.2025-16.02.2028

NCN-OPUS 27, 2024/53/B/ST7/01540

Tytuł projektu: **Interakcja elastomerów magnetoelastycznych z materiałami magnetycznymi w zastosowaniach do miękkiej robotyki**. Kierownik projektu: **dr hab. inż. Jakub Bernat (PP, lider projektu), dr hab. Karol Synoradzki (IFM PAN, partner)**. Okres realizacji: 03.02.2025-02.02.2028

Instytut Genetyki Człowieka PAN

NCN-PRELUDEUM 23, 2024/53/N/NZ2/02142,

Tytuł projektu: **Rola zależnego od LTR circTNFRSF11A w patogenezie klasycznego chłoniaka Hodgkina (cHL)**. Kierownik projektu: **mgr Greta Sawicz**. Okres realizacji: 29.01.2025-28.01.2028

NCN-OPUS 25, 2023/49/B/NZ7/00744

Tytuł projektu: **Przeciwnowotworowy potencjał porfiryny TMPyP4 w fotodynamicznej terapii raka piersi oraz ocena bezpieczeństwa zastosowania**. Projekt realizowany przez grupę podmiotów. Lider konsorcjum: Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu. Kierownik projektu ze strony IGC PAN: **dr hab. n. med. Natalia Rozwadowska, prof. IGC PAN**. Okres realizacji: 01.01.2024-08.01.2028

NCN-OPUS19, 2023/51/D/NZ7/02579

Tytuł projektu: **CAR(dio)-T(oksyczność)- opracowanie platformy opartej na konstrukcjach tkanek serca 3D do oceny wpływu terapii CAR-T na miokardium.** Kierownik projektu: **dr Agnieszka Zimna.** Okres realizacji: 02.09.2024-01.09.2027

NCN-OPUS27, 2023/51/B/NZ5/01353

Tytuł projektu: **Transkryptomika przestrzenna pojedynczych komórek gonady męskiej i żeńskiej - walidacja roli wybranych genów w niepłodności w mysim modelu typu 'knockout'.** Kierownik projektu: **dr hab. n. med. i n. o zdr. Marta Olszewska.** Okres realizacji: 07.02.2025 - 06.02.2029

FNP-TEAM-NET, FENG.02.03-IP.05-0006/24,

Tytuł projektu: **Produkty lecznicze nowej generacji oparte o pęcherzyki zewnątrzkomórkowe dla zastosowań w kardiologii (Akronim: Card-EV).** Projekt realizowany w konsorcjum. Lider konsorcjum: Uniwersytet Jagielloński. Kierownik projektu ze strony IGC PAN: **dr hab. n. med. Natalia Rozwadowska, prof. IGC PAN.** Okres realizacji projektu: 01.04.2025-31.03.2028

OPI- BADAWCZA INFRASTRUKTURA DLA NOWOCZESNEJ GOSPODARKI, FENG.02.04-IP.04-0025/24

Tytuł projektu: **Integracyjna platforma multiomiczna oparta o wysokorozdzielczą spektrometrię mas do badań metabolomów i mikrobiomów z zaangażowaniem uczenia maszynowego.** Projekt realizowany przez grupę podmiotów. Lider konsorcjum: Instytut Genetyki Roślin, PAN. Kierownik projektu ze strony IGC PAN: **dr hab. Marzena Skrzypczak-Zielińska.** Okres realizacji projektu: 01.04.2024 - 31.08.2028.

Komisja Europejska – 101162504, NOC NAUKOWCÓW. Projekt realizowany przez grupę podmiotów. Kierownik projektu ze strony IGC PAN: **dr hab. Iwona Ziółkowska-Suchanek.** Okres realizacji: 06.05.2024 - 05.05.2026.

Instytut Genetyki Roślin PAN

NCN OPUS 27 2024/53/B/NZ9/02200

Tytuł projektu: **Geny warunkujące neutralność fotoperiodyczną i termoneutralność u dzikich gatunków łubinów.** Kierownik projektu: **dr Wojciech Bielski.** Okres realizacji: 2025-2029

NCN OPUS 27 2024/53/B/NZ9/01796

Tytuł projektu: **Podróż szlakami wernalizacji pośród łubinów Starego i Nowego Świata.** Projekt realizowany przez konsorcjum: UP Wrocław (lider) i IGR PAN. Kierownik konsorcjum: **dr Sandra Rychel-Bielska (UP Wrocław).** Kierownik części realizowanej w IGR PAN: **dr hab. Michał Książkiewicz, prof. IGR PAN.** Okres realizacji: 2025-2029

NCN OPUS 27 2024/53/B/NZ9/00756

Tytuł projektu: **Modulacja dynamiki akumulacji antocyjanów i jej wpływ na architekturę korzeni i pędów roślin jęczmienia jarego w warunkach stresu wieloczynnikowego.** Kierownik projektu: **dr hab. Piotr Ogrodowicz.** Okres realizacji: 2025-2029

SONATA BIS 14 2024/54/E/ST4/00113

Tytuł projektu: **BioFluCas: Projektowanie wielocząsteczkowo stłoczonych biomimetycznych płynów neoterycznych w celu wzmocnienia biologicznych reakcji kaskadowych *in vitro*.** Kierownik projektu: **dr Di-byendu Mondal.** Okres realizacji: 2025-2030

PRELUDIUM 23 2024/53/N/NZ9/03463

Tytuł projektu: **Badania nad wpływem temperatury i długości wernalizacji na termin kwitnienia i rozwój trzech łubinów (*Lupinus angustifolius* L., *Lupinus albus* L., *Lupinus luteus* L.).** Kierownik projektu: **mgr inż. Anna Surma.** Okres realizacji: 2025-2028

PRELUDIUM 23 2024/53/N/NZ9/02155

Tytuł projektu: **Poznanie roli giberelin (GA) w prze-programowaniu rozwoju tkanki przewodzącej w trakcie postępu kiły kapusty u roślin rzodkiewnika.** Kierownik projektu: **mgr Deeksha Singh.** Okres realizacji: 2025-2027

FENG.02.04-IP.040025/24-00

Tytuł projektu: **Integracyjna platforma multiomiczna oparta o wysokorozdzielczą spektrometrię mas do badań metabolomów i mikrobiomów z zaangażowaniem uczenia maszynowego.** Projekt realizowany przez konsorcjum: IGR PAN (lider) i Instytut Genetyki Człowieka PAN. Kierownik konsorcjum: **prof. dr hab. Paweł Krajewski.** Okres realizacji: 2025-2026

EU Interreg Baltic Sea Region 2021-2027, PestSpace

Tytuł projektu: **Improving resilience to the spread of plant diseases via a regional Pest Common Data**

Space; Priorytet: Innovative societies. Lider projektu: U. Kõljalg (Uniwersytet w Tartu, Estonia); **M. Jędrzycka - lider pakietu WP2.** Okres realizacji: 2025-2028

Aktualności z Poznańskiej Szkoły Doktorskiej

16 grudnia, w Sali Czerwonej Pałacu Działyńskich w Poznaniu odbyła się uroczystość z okazji immatrykulacji nowych doktorantów Poznańskiej Szkoły Doktorskiej Instytutów Polskiej Akademii Nauk (PSD IPAN) oraz zaprzysiężenia i wręczenia dyplomów doktorom wypromowanym w 2024 roku w Instytutach współtworzących PSD IPAN. Dyplomy doktorskie w dyscyplinach: nauki biologiczne lub nauki chemiczne, z rąk Dyrektora Instytutu, dr. hab. Luizy Handschuh oraz Przewodniczącego Rady Naukowej ICHB PAN prof. dr. hab. Andrzeja Legockiego otrzymało 15 osób: dr inż. Angelika Andrzejewska-Romanowska (wyróżnienie), dr Ilkin Aygün-Soyalp, dr inż. Paulina Bierwagen, dr Adriana Grabowska, dr inż. Żaneta Kalinowska-Pośka, dr inż. Marek Kazimierczyk (wyróżnienie), dr Masroor Khan, dr inż. Jakub Kuczyński, dr Julia Latowska-Łysiak (wyróżnienie), dr Dagny Melania Lorent, dr inż. Klementyna Marciniak, dr Paweł Pawelczak (wyróżnienie), dr inż. Marcin Ryczek, dr Karolina Świtońska-Kurkowska (wyróżnienie), dr Żaneta Zarębska. W dyscyplinie nauki fizyczne, z rąk Dyrektora IFM PAN, Zbigniewa Trybuły dyplom doktorski otrzymały dwie osoby: dr inż. Barbara Laskowska i dr inż. Mateusz Kowacz. Dyplomy doktorskie z rąk Dyrektora IGC PAN, prof. dr. hab. Macieja Giefinga oraz prof. dr. hab. Marka Świtońskiego, członka prezydium Oddziału PAN w Poznaniu, otrzymały dwie osoby: dr Marta Budzińska (wyróżnienie) oraz dr Katarzyna Jaśkiewicz (wyróżnienie), w dyscyplinie nauk medycznych. Wyróżnienie otrzymała również dr Magdalena Murzyn. Trzy dyplomy doktorskie, w dyscyplinie rolnictwo i ogrodnictwo, wręczył Dyrektor IGR PAN, prof. dr. hab. Paweł Krajewski w towarzystwie Zastępcy Przewodniczącej Rady Naukowej IGR PAN, dr. hab. Tomasza Pniewskiego: dr Pankaj Kumar, dr inż. Urszula Wanda Talar (wyróżnienie), oraz dr Katarzyna Anna Czepiel. Podczas ceremonii nowo wypromowani doktorzy

złożyli przysięgę doktorską, odczytaną w języku łacińskim przez prof. dr. hab. Jadwigę Jaruzelską, a świadkami tego wydarzenia byli zaproszeni członkowie rodzin młodych doktorów oraz ich promotorzy. W związku z ustawowym wygaśnięciem działalności Środowiskowego Studium Doktoranckiego ICHB PAN z końcem roku 2024, zgromadzeni wysłuchali przemówienia profesora dr. hab. Adama Kraszewskiego, wieloletniego kierownika Studium. Przedstawił on 30-letnią historię Studium oraz podzielił się swoimi wspomnieniami. W drugiej części uroczystości do grona doktorantów PSD IPAN zostało uroczystie przyjęto 11 osób, tym samym wzbogacając liczbę doktorantów szkoły doktorskiej do 90 (60 kobiet i 30 mężczyzn, wśród nich 25 cudzoziemców). Doktoranci złożyli wspólnie przysięgę doktoranta oraz otrzymali gratulacje z rąk koordynatorów oraz kierownik Szkoły Doktorskiej. Słowo do młodszych kolegów i koleżanek wygłosiła uprzednia przewodnicząca Samorządu Doktoranckiego, mgr inż. Martyna Przewoźnik.

Zdj. 23. Uroczystość immatrykulacji nowych doktorantów PSD PAN.

Wg stanu na 31 dzień grudnia 2024, w PSD IPAN kształciło się **90 doktorantów**: W ICHB PAN - 7 chemików i 41 biologów; w ID PAN - 7 biologów, w IFM PAN - 3 fizyków molekularnych; w IGR PAN - 12 naukowców w dyscyplinie rolnictwo i ogrodnictwo, a w IGC PAN – 20 naukowców w dyscyplinie nauki medyczne.

Kolejne osoby ukończyły PSD IPAN złożeniem rozprawy doktorskiej. Absolwentami Poznańskiej Szkoły Doktorskiej zostali: Quadri Agbolade-Anibaba (ID), Justyn Snarski-Adamski (IFM), Matisa Alla (IGC), An-nasha Dutta (ICHB PAN).

Zaktualizowane zapisy w Regulaminie PSD IPAN oraz w Programie Kształcenia w PSD IPAN zaczną obowiązywać z początkiem października 2025 roku. Można

się z już nimi zapoznać m.in. na stronie internetowej PSD IPAN lub na stronach BIP poszczególnych Instytutów.

5 czerwca 2025 r. odbędzie się Dzień Otwarty w ICHB PAN, podczas którego zaprezentowana zostanie oferta i misja PSD IPAN dla zainteresowanych doktoratem. Przez cały rok istnieje możliwość **rekrutacji do PSD IPAN**, w zależności od pojawiających się możliwości finansowania stypendiów doktoranckich z projektów naukowych. Ogłoszenia o naborze nowych doktorantów zamieszczane są m.in. na stronie internetowej PSD IPAN, EURAXESS oraz na stronach internetowych poszczególnych Instytutów

Z prac komisji naukowych Oddziału PAN w Poznaniu

Komisja Bałkanistyki

Komisja prowadziła **prace nad organizacją międzynarodowej, interdyscyplinarnej konferencji naukowej** z cyklu *Balcanicum*, która jest planowana na koniec października br. (**24-25 X 2025**). Tegoroczna 24. edycja będzie poświęcona Grekom i Grecji w polityce oraz kulturze Europy Południowo-Wschodniej.

Wydanie *Balcanica Posnaniensia, Acta et Studia*. Publikacja wydawana jest zarówno w wersji elektronicznej jak i drukowanej.

Komisja Archeologiczna

27.03. odbyło się **posiedzenie Komisji**, na którym zostały omówione sprawy organizacyjne oraz zagadnienia metod nieinwazyjnych w archeologii. Podczas posiedzenia komisji wygłoszono 4 referaty.

Współorganizacja Międzynarodowej Konferencji *Endangered prehistoric sites in NE Africa and beyond. Threats, protection and conservation*. Współorganizatorami były: Międzynarodowa Komisja Późnej Prehistorii Afryki Północno-Wschodniej oraz Instytut Archeologii i Etnologii PAN, Poznań. Podczas konferencji wygłoszono 10 referatów.

Prowadzone były przygotowania do ogólnopolskiej konferencji pt. *Muzea w dziejach polskiej archeologii*, która odbędzie się w dniach 23-24 października br. w

siedzibie Oddziału PAN w Poznaniu. Określony został jej szczegółowy zakres tematyczny, przygotowana została dedykowana strona internetowa (<https://komisjaarcheologiiipoznan.pan.pl>) oraz wysłane zostały zaproszenia. Celem konferencji będzie podsumowanie zmian zachodzących w polskim muzealnictwie archeologicznym w perspektywie historycznej, określenie jego aktualnego stanu oraz próba zarysowania perspektyw na przyszłość.

Komisja Sławistyczna

Współorganizacja międzynarodowej interdyscyplinarnej konferencji naukowej w 80. rocznicę zakończenia II wojny światowej w Europie *Kultura i pamięć – wojna i pokój* (8-9 V 2025). Pozostali organizatorzy: Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet w Sarajewie – Bośnia i Hercegowina.

Organizacja wystawy pt. „Majko miła” („Mamo miła”) autorstwa Petro Aleksowskiego. Macedońskiego dziecięcego uchodźcy w Polsce po II wojnie światowej.

Komisja Ergonomii

Posiedzenie Komisji w dniu **21 maja 2025 r.**, w Pałacu Działyńskich w Poznaniu, przy ul. Stary Rynek 78/79. Referat naukowy (połączony z dyskusją) pt. „Ergonomiczne dylematy implementacji sztucznej inteligencji”, wygłosi prof. dr hab. inż. Leszek Pacholski z Politechniki Poznańskiej – przewodniczący Komisji.

Komisja Historycznojęzykowa

4 marca 2025 r. odbyło się **posiedzenie komisji**, które zostało poświęcone krytycznym wydaniom najstarszej poznańskiej księgi ziemskiej z zapiskami sądu ziemskiego w Poznaniu z lat 1386-1400.

W ramach działań Komisji Historycznojęzykowej Profesor Maria Trawińska i Doktor Wojciech Jasiński wspólnie ze wsparciem członków komisji Historycznojęzykowej **przygotowują nowe cyfrowe wydanie** najstarszej księgi ziemskiej poznańskiej.

Komisja Onomastyczna

Organizacja posiedzeń komisji:

06.03. – Przygotowanie materiału do opracowania: *Dyskurs nazewniczy w urbochrematonimii w*

perspektywie historycznej i współczesnej – nazwy hoteli w Polsce.

22-23.03. – spotkanie dotyczyło 200 najpopularniejszych nazwisk w Polaków współcześnie: frekwencja, motywacja, struktura, pochodzenie w kontekście porównawczym.

Współorganizacja konferencji: *5th Czech Onomastic Conference*, 7-10.04.2025 r., Praga.

Wydawnictwa: Nazwa ulic Poznania, t. 1-2, Justyna Walkowiak, Wydawnictwo PSP.

Przygotowanie tekstu do II tomu serii „Wielkopolskie zabytki nazewnicze”, podtytuł: „Zabytki nazewnicze powiatu nowotomyskiego” (autor: Małgorzata Rutkiewicz-Hanczewska).

Komisja Nauk Organizacji i Zarządzania

Organizacja konferencji, spotkań oraz seminariów naukowych:

- *Strategic Management*. Międzynarodowa konferencja naukowa podsumowująca warsztaty, które odbyły się w dniach 7-10.05., odbyła się **w dniu 11.05.2025 r.** w Poznaniu. Wygłoszono 108 referatów.

- *Bezpieczeństwo Publiczne*. XVIII Międzynarodowa konferencja naukowa, która odbyła się w dniach **19 – 20 maja 2025 r.** w Gorzowie Wielkopolskim. Wygłoszono 63 referaty.

Wydawnictwa:

- *Zarządzanie decyzjami inwestycyjnymi w przedsiębiorstwie w kontekście wykorzystania sieci neuronowych do analizy i predykcji czynników ekonomicznych miernika atrakcyjności inwestycyjnej*. PAN, IBEN Poznań, 2025, nakład 250 egz.

Organizacja spotkania Lubuskiej Organizacji Pracodawców. Współorganizatorem wydarzenia był Instytut Badań i Ekspertyz Naukowych Gorzów Wlkp. Podczas spotkania wygłoszono 11 referatów.

Komisja Nauk Towaroznawczych – Nauk o Jakości

W styczniu 2025 roku odbyły się **zdalne konsultacje** członków komisji w zakresie stanowiska w sprawie pozycji nauk o jakości w zakresie dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości. Przygotowano również stanowisko komisji w tej sprawie.

Wydawnictwa:

- *Jakość w strategii zrównoważonego rozwoju*, M. Krzywonos, D. Wieczorek. Wydawnictwo PTPN, Poznań 2024. Publikacja została wydana ze wsparciem programu „Otwarta Nauka” PAN.

Objęcie patronatem konferencji V Dni Młodych Liderów Jakości, Uniwersytet Ekonomiczny, 10 czerwca 2025.

Komisja Biotechnologii

Komisja **była patronem wydarzenia**, które jest częścią projektu „Popularyzacja nauki w ramach Uniwersytetu Młodych Przyrodników – 2.0”.

Komisja Nauk Leśnych i Drzewnych

Seminarium Techniczne pt. *Obce gatunki drzew w leśnictwie – tylko historia czy nowe wyzwanie w obliczu zmian klimatu?* (cz. II) Seminarium odbyło się w Kórniku, a współorganizatorem wydarzenia był Instytut Dendrologii PAN. Podczas spotkania wygłoszono 5 referatów.

Seminarium z cyklu Zieleń Sołacza – kolebki poznańskich leśników (organizowanego przez Oddział Wielkopolski Polskiego Towarzystwa Leśnego, Komisję Nauk Leśnych i Drzewnych Oddziału PAN w Poznaniu i Towarzystwo Przyjaciół Sołacza) - **31.05.2025**.

Komisja Nauk Chemicznych

Współorganizacja wykładów otwartych:

- *On data, discovery and sensitivity in (photo)Catalysis* – Prof. Frank Glorius (University of Munster) – 14.02.2025 CZT UAM.

Organizowanie indywidualnych spotkań (w formie B2B) członków Komisji (ich grup badawczych) z przedstawicielami firm zainteresowanych współpracą, przy współudziale Poznańskiego Parku Naukowo-Technologicznego.

Komisja Klimatu, Zasobów Wodnych i Ochrony Powietrza

Wygłoszenie dwóch referatów podczas rozszerzonego, hybrydowego, **spotkania Komisji**: Piotr Matczak - *Komfort cieplny a izolacja społeczna – model adaptacji do wysokich temperatur w miastach* oraz

Zbigniew Kundzewicz - *Woda dla pokoju*. Seminarium odbyło się **12 maja** w Pałacu Działyńskich.

Komisja Nauk o Ziemi i Środowisku

Posiedzenie Komisji:

- **09 grudnia 2024 r., g. 18.00** – *Badania dendrochronologiczne poznańskich geografów w Północnej Skandynawii* – dr Agata Buchwał oraz dr Paweł Matulewski.
- **10 czerwca 2025 r., g. 18.00** – *Tysiącletnia chronologia „niebieskich pierścieni” w sośnie długowiecznej (*Pinus longaeva* D.K. Bailey)* – *opracowanie i interpretacja paleoklimatyczna* – dr Liliana Siekacz.

Warsztaty terenowe Komisji Nauk o Ziemi i Środowisku na obszarze Poznańskiego Przełomu Warty – **03 czerwca 2025 rok.**

Komisja Inżynierii Powierzchni

Organizacja konferencji:

- **11-12.03.** – III Międzynarodowa Szkoła p.n. *Polska Szkoła Morfologii Materiałów*, Gorzów Wlkp. Wygłoszono 47 referatów.
- **13-14 maja** – IV Międzynarodowa Konferencja Naukowa pt. *Ewaluacja naprężeń w materiałach*. Wygłoszone zostały 53 referaty.
- **27-28 maja** – VII Międzynarodowa konferencja naukowa pt. *Obróbka cieplna materiałów*. Wygłoszono 61 referatów.

Organizacja spotkań naukowych komisji:

- **11.02.** – referat pt. *Zużycie powierzchni wiertła podczas procesu technologicznego*.
- **10.04.** – referat pt. *Druk 3D – paszportem innowacji technologicznych* (w ramach spotkań „Nauka i Społeczeństwo”).
- **19.05.** – referat *Kształtowanie powierzchni w materiałach*.

Organizacja seminariów: *Nowoczesne technologie kształtowania materiałów*, **23.01.** (5 wystąpień); *Zastosowanie zbiorów rozmytych w ocenie powierzchni materiałów*, **02.02.** (3 referaty), *Jakościowe metody oceny powierzchni*, **15.04.** (4 referaty).

Wydawnictwa:

- **Inżynieria wytwarzania. Warstwa wierzchnia.** Monografia, 250 egz.

Komisja Nauk Mechanicznych i Budowlanych

Wygłoszenie wykładu w ramach cyklu „Nauka i Społeczeństwo” pt. *Ekologiczne wyzwania i innowacje w świecie zrównoważonych opakowań* – dr hab. Tomasz Garbowski, prof. UPP z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu – **20.03.**

Komisja Informatyki i Automatyki

11 kwietnia zorganizowane zostało **seminarium naukowe** pt. *Współczesna robotyka: od teorii sterowania do sztucznej inteligencji*. Regularne seminaria organizowane są w cyklu półrocznym przez jeden z czterech ośrodków Polski północno-zachodniej, czyli Politechnikę Poznańską, Uniwersytet Zielonogórski, Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny (ZUT) w Szczecinie oraz Politechnikę Bydgoską im. J. i J. Śniadeckich. **Seminarium** składało się z dwóch części. W części pierwszej zaprezentowano 3 referaty dotyczące takich zagadnień jak precyzyjne sterowanie ruchem montażu astronomicznych, linearyzacja mechanicznych systemów sterowania czy projektowanie algorytmów sterowania dla systemów bezdryfowych w metodyce VFO. W drugiej części przedstawiono 4 referaty, w których poruszono zagadnienia takie jak: produkt ekspertów w uczeniu manipulacji robotycznej, zastosowanie metamodelu MeROS i modelu V do opracowywania systemów robotycznych związanych z ROS, Przemysłowy Internet Rzeczy czy też użycie metod DEAP i MRE w predykcji uszkodzeń. Dalsze szczegóły na temat prezentacji, dokumentacja zdjęciowa seminarium oraz inne informacje o działalności Komisji umieszczane są na stronie <https://kiiapoznan.pan.pl>

Komisja Nauk Elektrycznych

Komisja uczestniczyła w **opracowaniu** kolejnych dwóch numerów kwartalnika PAN – *Archives of Electrical Engineering (AEE)* Vol. 73, No. 1 i 2, 2025. Redaktorem naczelnym jest przewodniczący Komisji prof. Andrzej Demenko, a sekretarzami naukowymi członkowie Komisji: dr hab. inż. Mariusz Barański i dr hab. inż. Łukasz Knypiński.

Wydawnictwa:

- *COMPEL - The international journal for computation and mathematics in electrical and electronic*

engineering: Volume 44 Issue 3. Special Issue: Electromagnetic Modelling Exploiting Fields and Circuits – współudział w wydaniu.

- XXVIII. *Symposium Electromagnetic Phenomena in Nonlinear Circuits (EPNC 2024)*: Conference Proceedings. Materiały Pokonferencyjne.

Komisja była współorganizatorem **XII Konferencji Naukowo-Technologicznej Innowacyjne Materiały i Technologie w Elektrotechnice i-MITEL 2025** *Tranzycja energetyczna wyzwaniem cywilizacyjnym*. Konferencja odbyła się w dniach **2-4 kwietnia 2025 roku** w Sulęcinie koło Gorzowa Wielkopolskiego. Współorganizatorem konferencji były: SEP Oddział w Gorzowie oraz Wydział Elektryczny Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie.

Współorganizacja seminarium *Jak zapewnić przyszłe bezpieczeństwo elektroenergetyczne Polski*. Seminarium odbyło się **16 maja** w Poznaniu. Współorganizatorem wydarzenia było PTETiS Oddział w Poznaniu.

Komisja rozpoczęła prace związane z organizacją **XXIX Sympozjum Electromagnetic Phenomena in Nonlinear Circuits**, które odbędzie się w czerwcu 2026 roku w Tallinie w Estonii. Przewodniczącymi Komitetu Naukowego i Komitetu Redakcyjnego EPNC są członkowie Komisji dr hab. Wojciech Pietrowski i dr hab. Cezary Jędrzycka. Głównym celem sympozjum, który został wpisany na trwale do kalendarza światowych konferencji z inżynierii elektrycznej, jest przedstawienie najnowszych osiągnięć naukowych z zakresu analizy i syntezy układów z nieliniowymi obwodami magnetycznymi i elektrycznymi.

Komisja Kinezylogii

Organizacja otwartych posiedzeń naukowych wraz z Komisją Biologicznych Podstaw Kultury Fizycznej Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk:

- **25.03.** *Koncepcja outdoor education w wychowaniu fizycznym*, dr Agnieszka Koszałka-Silska, Akademia Wychowania Fizycznego w Poznaniu.

- **12.05.** *Żywność kobiet w okresie okołomenopauzalnym*, prof. dr hab. inż. Joanna Bajerska, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu.

- **29.05.** *Psychospołeczne uwarunkowania wypalenia w sporcie*, dr Łukasz Bojkowski, Akademia Wychowania Fizycznego w Poznaniu.

Komisja Urbanistyki, Planowania Przestrzennego i Architektury

Organizacja posiedzeń komisji:

- **19.12.2024** – podczas spotkania wygłoszono dwa referaty: *Mural Wilda – widok z okna* – dr hab. inż. arch. Radosław Barek, prof. PP; *Kolegiata Poznańska i jej otoczenie w XVIII wieku* – dr hab. inż. arch. Przemysław Biskupski, prof. PP.

- **20.05.2025** – spotkanie – dyskusja pt. *Analiza krytyczna MPZP „Rejon Ostrowa Tumskiego” część północna B1 w Poznaniu*.

W związku z projektem MPZP „Rejon Ostrowa Tumskiego” część północna B1 w Poznaniu, **członkowie Komisji po zapoznaniu się z proponowanymi zapisami i rysunkami planu miejscowego dotyczącego zagospodarowania Ostrowa Tumskiego w Poznaniu, złożyli wniosek do Prezydenta Miasta Poznania z uwagami krytycznymi**, które zawierały m.in. postulat przeprowadzenia dodatkowych analiz, studium krajobrazu oraz serię widoków panoramicznych przedstawiających planowaną zabudowę w kontekście istniejących, historycznych obiektów „Ostrowa Tumskiego”. Zwrócono uwagę na niekorzystne relacje jakie nastąpią po zrealizowaniu 9-cio kondygnacyjnych budynków mieszkalnych – będzie to stanowiło ewidentny dysonans przestrzenny i przyczyni się do deprecjacji najważniejszego dla historii i dziedzictwa kulturowego miejsca w naszym mieście.

Komisja Rehabilitacji i Integracji Społecznej

Współorganizacja Konferencji *Profesor Wiktor Dega – człowiek nauki, wzór lekarza, źródło inspiracji*. Konferencja odbyła się **8 maja br.** i połączona była z zebraniem Komisji. Podczas konferencji wygłoszono 8 referatów.

13-14 czerwca odbędzie się konferencja pt. *Specyficzna fizjoterapia skolioz. XXI-lecie metody FITS*. Konferencja jest współorganizowana z Zakładem Kinezyterapii i Fizjoterapii Wieku Rozwojowego WNoZ AWF Poznań.

Przygotowanie kolejnych numerów kwartalnika IRONS – Zeszyty Promocji Rehabilitacji, Ortopedii, Neurofizjologii i Sportu.

Różnorodności

8 stycznia odbyło się spotkanie Prezesa Oddziału prof. Jerzego Kaczorowskiego z dyrektorami Instytutów PAN oraz Biblioteki Kórnickiej. Spotkanie dotyczyło możliwości współpracy Oddziału oraz Instytutów z Urzędem Miasta Poznania, m.in.: udostępnienia mieszkań będących w zasobach lokalowych miasta słuchaczom Poznańskiej Szkoły Doktorskiej Instytutów PAN w Poznaniu, możliwości wspólnego wydawania publikacji czy reklamowaniu przez Miasto wydarzeń organizowanych przez Oddział czy Instytuty.

15 stycznia w Oddziale PAN w Poznaniu, z inicjatywy Prezesa Oddziału, odbyło się spotkanie dyrektorów instytutów PAN oraz Biblioteki Kórnickiej z wiceprezydentem Miasta Poznania, Jędrzejem Solarskim. Podczas spotkania wiceprezydent zapewnił o otwartości Miasta na współpracę również w zakresie organizacji wspólnych przedsięwzięć. Zobowiązał się do oddania w dyspozycję Instytutów 2-3 dużych lokali mieszkaniowych, w których zamieszkać będą mogli słuchacze Poznańskiej Szkoły Doktorskiej. Ustalono również zorganizowanie wspólnej konferencji podczas której mogłyby się zaprezentować placówki Polskiej Akademii Nauk z terenu działania Oddziału, a zaproszenie na wydarzenie otrzymają przedstawiciele wydziałów Urzędu Miasta oraz Urzędu Marszałkowskiego, a także przedstawiciele biznesu. Dyrektorzy Instytutów mieli również możliwość przedstawienia problemów z którymi borykają się na co dzień zarówno w aktach wyższego rzędu jak i w Strategii Akademickiej Miasta Poznania.

Zdj. 24. Spotkanie z wiceprezydentem Poznania, J. Solarskim.

Kolejne spotkanie odbyło się 19 lutego w Urzędzie Miasta, na którym potwierdzono wcześniejsze ustalenia dot. wspólnie planowanej konferencji.

Instytut Chemii Bioorganicznej wraz z Poznańskim Centrum Superkomputerowo-Sieciowym PAN

21 listopada 2024 r. na zebraniu plenarnym Wydziału II Nauk Biologicznych i Rolniczych PAN podjęto uchwałę o przyznaniu nagród i wyróżnień Wydziału II w 2024 r. Poszczególne wydziały Polskiej Akademii Nauk co roku nagradzają uczonych za wybitne osiągnięcia i twórcze prace badawcze. Z Instytutu Chemii Bioorganicznej PAN wyróżniono zespół naukowy w składzie: prof. dr hab. Marek Figlerowicz, dr Ireneusz Stolarek, mgr inż. Michał Zeńczak, dr hab. Luiza Handschuh, prof. ICHB PAN, dr inż. Małgorzata Marcinkowska-Swojak, mgr Łukasz Ciecierski za dokonanie naukowe pt.: *Badania historii genetycznej społeczeństwa państwa Piastów*.

11 grudnia 2024 r. podczas plenarnego posiedzenia Rady Naukowej Instytutu Chemii Bioorganicznej PAN prof. dr hab. Andrzej Legocki złożył rezygnację z pełnienia funkcji Przewodniczącego Rady Naukowej ICHB PAN, którą sprawował od 2011 roku. Na nowego Przewodniczącego Rady Naukowej wybrano prof. dr hab. Marka Figlerowicza.

Zdj. 24. Od lewej: prof. M. Figlerowicz, prof. L. Handschuh, prof. A. Legocki.

19 grudnia 2024 r. ogłoszono wyniki edycji konkursu Canaletto 2024 – wspólne projekty badawcze Polska – Włochy, finansowanie otrzymało 16 zespołów badawczych. Z Instytutu Chemii Bioorganicznej PAN finansowanie uzyskał wniosek pt. *Walcząc z inwazyjnością glejaka: Kompleksowe profilowanie transkryptomu glejaka wielopostaciowego w przestrzeni i*

czasie na podstawie organoidowego modelu inwazji nowotworowej, którego koordynatorką jest **dr hab. Katarzyna Rolle**, prof. ICHB PAN. Naukowcy z Zakładu Neuroonkologii Molekularnej będą realizowali projekt w wspólnie z zespołem z Zakładu Medycyny Molekularnej Uniwersytetu w Padwie, którym kieruje prof. Stefania Bortoluzzi.

W rankingu **World's Top 2% Scientists 2024**, obejmującym najczęściej cytowanych badaczy na świecie, znaleźli się: **prof. Mariusz Jaskólski** (ICHB PAN, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza), **prof. Paweł Bednarek** (ICHB PAN), **prof. Jacek Antoni Błazewicz** (ICHB PAN, Politechnika Poznańska), **prof. Maciej Stobiecki** (ICHB PAN).

7 kwietnia 2025 r. w konkursie Marie Skłodowska-Curie Actions Doctoral Networks 2024 dofinansowanie pozyskał projekt *Innovative Nucleic Acids Technologies for Analysis, Detection and Treatment*, w którym ICHB PAN jest partnerem. Koordynatorem projektu jest prof. Carlo Vascotto z Università degli Studi di Udine, a kierowniczką zadań ICHB PAN jest **dr hab. Barbara Uszczyńska-Ratajczak**, prof. ICHB PAN. W konsorcjum projektowe zaangażowanych jest aż 25 partnerów z całej Europy. Komisja Europejska wsparła 149 programów doktoranckich w celu szkolenia i rozwijania umiejętności ponad 1800 kandydatów na doktorantów.

16 kwietnia 2025 r. po raz dwudziesty pierwszy Miasto Poznań przyznało nagrody za najlepsze prace doktorskie i magisterskie obronione w poznańskich instytucjach naukowych. W Sali Białej Urzędu Miasta nagrody wręczyli Grzegorz Ganowicz, przewodniczący Rady Miasta, oraz Mariusz Wiśniewski, zastępca prezydenta Poznania.

W tym roku do konkursu wpłynęło 105 prac: 44 doktorskich i 61 magisterskich, a wyróżnienia przyznano trzynastu młodym naukowcom.

Wśród nagrodzonych znalazła się naukowiec z Instytutu Chemii Bioorganicznej PAN, **dr Angelika Andrzejewska-Romanowska**. Została nagrodzona za pracę doktorską pt. *Charakterystyka dynamiki strukturalnej i funkcjonalnej genomów RNA aktywnych retrotranspozonów LTR*, którą wykonała pod kierunkiem dr hab. Katarzyny Pachulskiej-Wieczorek, prof. ICHB PAN.

14 stycznia 2025 r. w Instytucie Chemii Bioorganicznej PAN odbyło się spotkanie z Dyrekcją Instytutu Genetyki Człowieka PAN w Poznaniu. W spotkaniu wzięli udział prof. dr hab. Maciej Gieffing, dyrektor IGC PAN oraz jego dwie zastępczynie, dr hab. Małgorzata Dawidowska (zastępca dyrektora ds. naukowych) i dr hab. Natalia Rozwadowska (zastępca dyrektora ds. rozwoju). ICHB PAN reprezentowali dr hab. Luiza Handschuh, dyrektor ICHB PAN, dr hab. Magdalena Łuczak, zastępca dyrektora ds. naukowych i dwaj dawni dyrektorzy – prof. Andrzej Legocki i prof. Marek Figlerowicz. Podczas spotkania omówiono plany poszerzenia współpracy pomiędzy instytutami, zdefiniowano obszary wspólnych zainteresowań i zaproponowano szereg inicjatyw naukowych, wydarzeń popularyzujących wiedzę oraz rozwiązań organizacyjnych, które mogłyby być wprowadzone z korzyścią dla obu jednostek.

Zdj. 25. Spotkanie dyrekcji Instytutu Chemii Bioorganicznej PAN z dyrekcją Instytutu Genetyki Człowieka PAN.

21 lutego 2025 r. w Instytucie Chemii Bioorganicznej PAN odbyło się **spotkanie z przedstawicielami Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu**. W spotkaniu wzięli udział dr hab. Łukasz Puślecki, prof. UEP, prorektor ds. współpracy oraz dr hab. Arkadiusz Kawa, prof. UEP, prezes zarządu Spółki Celowej Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, a ze strony ICHB PAN dr hab. Luiza Handschuh, prof. ICHB PAN, dyrektor Instytutu, mgr Agnieszka Konrad, zastępca dyrektora ds. współpracy oraz mgr Julia Brzoska-Karwat, zastępca dyrektora ds. koordynacji badań. Podczas spotkania podsumowano dotychczasową współpracę obu instytucji. Ponadto omówiono nowe działania, które ICHB PAN, UEP i Spółka Celowa UEP mogłyby wspólnie realizować w najbliższej przyszłości.

Zdj.26. Spotkanie dyrektora ICHB PAN z przedstawicielami Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu.

5 grudnia 2025 r. w Pałacu w Turwi odbył się wernisaż wystawy **Organiczniczki i Organicznicy z Turwi. Wirtualna wystawa eksponatów i pamiątek związanych z kolebką Pracy Organicznej (etap 1) - Komnata Pamięci**. Wydarzenie stanowiło podsumowanie realizacji przez Instytut i PCSS projektu pt. *Wirtualne dziedzictwo Szlaku Pracy Organicznej: Digitalizacja i ekspozycja zabytków oraz archiwum Turwi (etap 1)*, który dofinansowano ze środków Samorządu Województwa Wielkopolskiego w ramach programu *Praca organiczna - Dziedzictwo Wielkopolan*.

Zdj.27. Wernisaż wystawy „Organiczniczki i Organicznicy z Turwi”.

15 marca 2025 r. w Pałacu w Turwi, którego właścicielem jest ICHB PAN, zorganizowano dzień otwarty, który zbiegł się ze szczytem kwitnienia śnieżycy wiosennej w parku przypałacowym. Park pokryty dywanem śnieżyc to niezapomniany widok, który każdej wiosny przyciąga coraz więcej amatorów. Był to jednak również inspirujący czas poznawania historii Pałacu oraz jego dawnych mieszkańców. Blisko 600 osób odwiedziło Pałac i zobaczyło wystawę pt. *Organiczniczki i organicznicy z Turwi. Wirtualna wystawa eksponatów i pamiątek związanych z kolebką pracy organicznej*, która powstała dzięki współpracy w ramach Szlaku Pracy Organicznej.

Kwartalnik *BioTechnologia: Journal of Biotechnology, Computational Biology and Bionanotechnology*, wydawany przez Instytut Chemii Bioorganicznej PAN oraz Komitet Biotechnologii PAN, przeszedł w 2025 r. istotne zmiany. Czasopismo działa w nowym systemie redakcyjnym i ma nową stronę internetową. Wprowadzono również znaczące zmiany w zasadach publikowania. Obowiązuje opłata za przetwarzanie artykułów (ang. Article Processing Charge). Wszystkie artykuły publikowane w *BioTechnologii* są indeksowane w bazach PubMed, PubMed Central oraz Scopus. Ponadto kwartalnik uzyskał 70 punktów w wykazie czasopism naukowych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Obecnie trwa proces oceny *BioTechnologii* pod kątem jej włączenia do bazy Web of Science ESCI. Zapraszamy na nową stronę internetową, na której dostępne są najnowsze informacje i aktualności. Redakcja zachęca do nadsyłania publikacji!

W dniach 26-28 marca 2025 r. w Centrum Innowacyjności i Edukacji Społecznej ICHB PAN zostały zorganizowane **warsztaty umiejętności przywódczych i zarządczych dla liderów grup**. Inicjatywa ta była częścią zaangażowania Instytutu we wdrażanie strategii HR Excellence in Research. Warsztaty poprowadzili Thomas Frick i Yael Caspi z firmy HFP Consulting, eksperci w szkoleniach z zakresu przywództwa dla liderów grup naukowych. W ciągu trzech intensywnych dni szkolenia uczestnicy - liderzy zespołów z Instytutu oraz Poznańskiego Centrum Superkomputerowo-Sieciowego – **rozwijali umiejętności w zakresie: efektywnej komunikacji i współpracy, wzmocnienia zespołów**

w celu prowadzenia wysokiej jakości badań, wzmocnienia przywództwa i zdolności organizacyjnych, strategicznego rozwoju kariery, budowania silnych sieci i wzajemnego wsparcia w organizacji. Interaktywne sesje, dyskusje oraz studia przypadków, inspirowane realnymi zdarzeniami zapewniły doskonałe warunki uczenia się, które sprzyjały rozwojowi zawodowemu i wymianie doświadczeń między liderami zespołów ICHB PAN.

Zdj.28. Warsztaty umiejętności przywódczych i zarządczych dla liderów grup.

15 kwietnia 2025 r. w Centrum Innowacyjności i Edukacji Społecznej ICHB PAN odbyła się **debata Kariera naukowa w ICHB PAN: ideały, realia i wyzwania z perspektywy trzech pokoleń**. Prof. Marek Figlerowicz, prof. Anna Pasternak i mgr inż. Rafał Nowak opowiadali o pasji, strategii, presji publikacyjnej, relacjach mistrz–uczeń i o tym, jak wygląda codzienność w świecie nauki. Było szczerze, inspirująco i bez tabu – a wszystko to w ramach inauguracji działań Centrum Innowacyjności i Edukacji Społecznej na rzecz popularyzacji nauki i otwartych debat o wyzwaniach środowiska badawczego.

Zdj.29. Debata na temat kariery naukowej w ICHB PAN.

24 kwietnia 2025 r. w Centrum Innowacyjności i Edukacji Społecznej ICHB PAN **odbyło się spotkanie** skierowane do doktorantów i młodych naukowców. Tematem przewodnim była mobilność naukowców – czy to świadomy wybór, czy raczej konieczność? Podczas spotkania ofertę programów mobilnościowych z Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej oraz informacje o platformie EURAXESS- Researchers in Motion przedstawiła Monika Zaremba - koordynatorka ds. Euraxess w Polsce. Następnie Paweł Goderski - kierownik Sekretariatu Naukowego w ICHB PAN, przedstawił ofertę agencji finansujących badania naukowe doktorantów i młodych naukowców, w tym: Narodowe Centrum Nauki, Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej, Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Swoimi doświadczeniami związanymi z mobilnością i ścieżką kariery podzielili się także zagraniczni naukowcy pracujący w ICHB PAN – Volodymyr Cherkas i Gaurav Sablok. Spotkanie zakończył quiz znajomości Poznania i Instytutu.

Zdj.30 Debata na temat kariery naukowej w ICHB PAN.

25 kwietnia 2025 r. w Instytucie Chemii Bioorganicznej PAN w Poznaniu odbyło się **spotkanie z okazji Międzynarodowego Dnia DNA**, zorganizowane i moderowane przez Dyrektora ICHB PAN dr hab. Luizę Handschuh, prof. ICHB PAN oraz dr Katarzynę Kłownowską, dr Izabelę Broniarek i mgr inż. Marcina Drzewieckiego z Zakładu Genetyki Nowotworów ICHB PAN. Była to znakomita okazja do uczczenia dwóch niezwykle ważnych odkryć naukowych w dziedzinie badań DNA - odkrycia struktury podwójnej helisy DNA (rok 1953) oraz ukończenia projektu Human Genome Project (rok 2003), dostarczającego informacji o sekwencji genomu ludzkiego.

Zdj.31. Spotkanie z okazji Międzynarodowego Dnia DNA.

W kwietniu Instytut Chemii Bioorganicznej PAN z sukcesem przeszedł **proces odnowienia wyróżnienia HR Excellence in Research**, przyznawanego przez Komisję Europejską w ramach strategii Human Resources Strategy for Researchers (HRS4R). Instytut posiada logo HR Excellence in Research nieprzerwanie od 2016 roku. Wyróżnienie to potwierdza, że ICHB PAN nieustannie dąży do zapewnienia przyjaznego i sprzyjającego rozwojowi środowiska pracy dla naukowców na każdym etapie kariery.

17 maja 2025 r. w Pałacu w Turwi odbyła się **Noc Muzeów**. Była to doskonała okazja do poznania historii tego wyjątkowego zabytku podczas zwiedzania z przewodnikiem. Dodatkowo zainteresowani mogli obejrzeć inscenizacje, które przygotowane zostały przez Stowarzyszenie Teatralne Legion z Kórnik. Turycy mogli odwiedzić również Gorzelnię w Turwi.

30 grudnia 2024 r. Dyrektor Instytutu Chemii Bioorganicznej PAN, dr hab. Luiza Handschuh, prof. ICHB PAN, powołała **Roberta Pękała** na stanowisko Pełnomocnika ICHB PAN ds. PCSS. Robert Pękał związany jest z PCSS od 2009 roku, od 2019 jako kierownik Pionu Usług Sieciowych. Przez rok (od lipca 2023 do września 2024) pełnił także funkcję zastępcy Pełnomocnika ds. PCSS, a w ostatnim kwartale 2024 r. jednoosobowo pełnił obowiązki Pełnomocnika ds. PCSS. W tym okresie w Instytucie przeprowadzono konkurs na stanowisko Pełnomocnika Dyrektora ds. PCSS. Kandydatura Roberta Pękała uzyskała rekomendację Komisji Konkursowej.

Zdj.32. Wręczenie nominacji na stanowisko Pełnomocnika Dyrektora ds. PCSS.

Na początku grudnia PCSS dołączył do Konsorcjum **OPERAS** – infrastruktury badawczej dla nauk humanistycznych i społecznych. OPERAS jest kluczową inicjatywą, która wspiera rozwój otwartej komunikacji naukowej w Europejskiej Przestrzeni Badawczej. W ramach Konsorcjum 65 instytucji z 24 krajów rozwija produkty oraz usługi służące otwartej nauce.

Podcast „PSNC Digital Future Talks” przygotowywany cyklicznie przez Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe otrzymał **wyróżnienie Związku Cyfrowa Polska w ramach 4. edycji „Podcast Roku. Konkurs imienia redaktora Janusza Majki”**. Podcast Roku to jedyny ogólnopolski konkurs, którego celem jest promowanie jakości, oryginalności i kultury przekazu różnych form dźwiękowych w mediach cyfrowych.

W grudniu 2024 r. Ośrodek Przetwarzania Informacji – Państwowy Instytut Badawczy jako Instytucja Pośrednicząca w II Priorytecie FENG zakończył ocenę wniosków o dofinansowanie w naborach „**Ścieżka dla projektów z Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej**” oraz „**Ścieżka dla projektów dotyczących przedsięwzięć instytucji o charakterze sieciowym składających się z organizacji badawczych**”. Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe afiliowane przy ICHB PAN zostało liderem czterech i partnerem dwóch dofinansowanych w tych naborach projektów.

Na początku stycznia 2025 r. Miasto Poznań i Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe zaprezentowały kolejną odsłonę wieloletniej współpracy – **projekt „Automatyzacja funkcjonalności stron (poznan.pl i BIP)”**, realizowany w ramach Działania 1.4 Rozwój e-usług i e-zasobów publicznych w ramach ZIT Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021 – 2027. Głównym celem projektu,

którego liderem jest Miasto Poznań, jest poprawa komunikacji administracji Miasta Poznania z interesantami poprzez ulepszenie trzech e-usług w obszarze e-administracji, zwiększenie ich poziomu dojrzałości do piątego – najwyższego stopnia dojrzałości e-usług publicznych zgodnie z metodyką jej oceny opracowaną przez Komisję Europejską oraz wdrożenie rozwiązań z zakresu cyberbezpieczeństwa.

Tradycyjnie co roku spółka **nazwa.pl** nagradza podmioty, których działalność ma istotny wpływ na cyfrowy rozwój Polski. Wyróżnienie w kategorii **Ekspert Inwestycji**, za **zaprojektowanie i uruchomienie superkomputera Proxima**, który znalazł się w pierwszej setce na liście TOP500 – najszybszych komputerów na świecie, otrzymało Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe. Poznański superkomputer Proxima został uruchomiony w ramach projektu **PRACE-LAB2** – Współpraca w zakresie zaawansowanych obliczeń w Europie, którego kierownikiem jest dr inż. Norbert Meyer. Proces instalacji oraz uruchomienia nadzorował Radosław Januszewski – kierownik Działu

Na Międzynarodowych Targach Poznańskich **23 i 24 stycznia 2025 r.** gościło największe wydarzenie w branży rolniczej w naszym kraju – **AGRO-PREMIERY KIERUNEK ROLNICTWO 5.0**. Na wystawie towarzyszącej targom zaprezentowany został **projekt agrifood-TEF**, realizowany przy współpracy Poznańskiego Centrum Superkomputerowo-Sieciowego, Sieci Badawczej Łukasiewicz – Poznański Instytut Technologiczny oraz Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Poznaniu.

EuroHPC, czyli Wspólne Europejskie Przedsięwzięcie w dziedzinie Obliczeń Wielkiej Skali, wybrało **w marcu 2025 r.** sześć nowych wniosków, które dołączą do siedmiu wybranych już wcześniej, by stworzyć na terenie Unii Europejskiej najnowocześniejsze ośrodki badań i rozwoju sztucznej inteligencji, nazwane Fabrykami AI. Jednym z wniosków jest **Fabryka Piast-AI**, projekt prowadzony przez Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe, które współpracuje z Politechniką Poznańską, Uniwersytetem im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu, a także z regionalnymi

klastrami i hubami innowacji, w szczególności z Wielkopolskim Klastrem Teleinformatycznym. Inwestycję wspierają Ministerstwo Cyfryzacji, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Ministerstwo Finansów, które koordynuje cały proces.

5 i 6 marca 2025 r. Poznań był gospodarzem **35. Zgromadzenia Ogólnego GÉANT**, w którym wzięli udział przedstawiciele wszystkich NREN-ów. Od wielu lat PCSS aktywnie uczestniczy w projekcie GÉANT, pełniąc wiodącą funkcję w organach zarządzających projektami oraz w wielu indywidualnych zespołach i strukturach projektowych. Poznańskie Centrum jest liderem w zarządzaniu oprogramowaniem wytwarzanym w projekcie GÉANT. W ramach działań i aktywności PCSS znajdują się m.in. przeglądy kodu, szkolenia programistów, utrzymywanie narzędzi programistycznych oraz rozwój katalogu oprogramowania i dobrych praktyk.

Zdj.33. Spotkanie Zgromadzenia Ogólnego GÉANT.

Projekt **EDIH CyberSec** specjalizujący się w dostarczaniu usług cyberbezpieczeństwa dla małych i średnich przedsiębiorstw prezentował swoją ofertę jako wystawca na kongresie **INSECON 2025**. Od **2 do 3 kwietnia** stoisko PCSS przyciągało liczne grono odwiedzających, którym specjaliści przybliżali najnowsze rozwiązania, procedury audytowe oraz doradztwo technologiczne, kluczowe dla zwiększenia odporności na cyberataki.

Zdj.34. Stoisko PCSS podczas Targów INSECON.

8 i 9 kwietnia 2025 r. podczas kongresu **NetZero Energy** na Międzynarodowych Targach Poznańskich odbyła się kolejna edycja konferencji **#2morrow_EnergINN Energetyka Technologie Innowacje Przyszłość**, organizowanej przy współpracy Enea Operator i Poznańskiego Centrum Superkomputerowo-Sieciowego. Tematyka wydarzenia skupiła się wokół energetyki, technologii i innowacji przyszłości, a eksperci z PCSS podzielili się swoją wiedzą i doświadczeniem w tych dziedzinach.

Zdj.35. Konferencja #2morrow_EnergINN.

3 i 4 kwietnia w Hotel Mercure Toruń Centrum odbyła się, organizowana przez firmę PROPONTIS Sp. z o.o., konferencja nowoczesnych samorządów po hasłem **„Wspólnie kształtujemy przyszłość lokalnych społeczności”**. Wydarzenie poświęcone było Centrum Usług Wspólnych (CUW) – innowacyjnemu modelowi, wpływającemu na sposób funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego w całej Polsce. W konferencji wzięli udział przedstawiciele PCSS prezentując system Nabór – pierwszy system łączący w sobie rekrutację do wszystkich szczebli placówek oświatowych oraz „Proste Pismo” – narzędzie do upraszczania pism urzędowych.

Institut Dendrologii PAN

Platforma akademicka Research.com opublikowała najnowszy **ranking najczęściej cytowanych naukowców na świecie**. W gronie tym znaleźli się: prof. Jacek Oleksyn (emerytowany profesor, dyrektor Instytutu w latach 2011-2018) oraz prof. Andrzej M. Jagodziński (zastępca dyrektora w latach 2011-2018, dyrektor Instytutu od 2019 roku). Badania obu profesorów dotyczą szeroko rozumianej biologii i ekologii roślin drzewiastych. W ramach platformy Research.com dorobek naszych profesorów analizowany był w kategorii „Plant Science and Agronomy”.

Instytut Dendrologii PAN gościł 15 maja br. członków **Komisji Nauk Leśnych i Drzewnych Oddziału PAN w Poznaniu**. Po wysłuchaniu wykładu pt. „Historia i misja Instytutu Dendrologii PAN”, wygłoszonego przez dyrektora Instytutu – prof. Andrzeja M. Jagodzińskiego, oraz prezentacji najważniejszych osiągnięć pracowników naukowych opisujących występowanie i wpływ obcych i inwazyjnych gatunków drzew i grzybów na gatunki rodzime i współtworzone przez nie układy ekologiczne (dr hab. Marcin K. Dyderski, dr hab. Marcin Pietras), nasi goście zapoznali się z infrastrukturą zakładów i laboratoriów, zielnikiem, a także kolekcjami roślin drzewiastych zgromadzonymi w Arboretum. Zwieńczeniem seminarium była wizyta w Zamku Kórnickim.

Instytut Dendrologii PAN nieprzerwanie prowadzi swoją misję związaną z popularyzacją nauki. **Pracownicy naukowci regularnie udzielali wywiadów i wypowiedzi dla ogólnopolskich mediów**. Prof. Andrzej M. Jagodziński udzielił wywiadów m.in. dla Programu 3 TVP Poznań, Programu 1 Polskiego Radia oraz leśnego czasopisma popularnonaukowego „Echa Leśne”. Dr hab. Marcin K. Dyderski udzielił wywiadów dla ogólnopolskiego tygodnika „Polityka” oraz portalu „Nauka o klimacie”, w których opowiadał o reakcji drzew leśnych na zmianę klimatu. Z kolei dr inż. Sonia Paż-Dyderska wzięła udział w audycji portalu „Nauka o klimacie”, w której opowiadała o możliwościach jakie daje nauka obywatelska i o tym, jak można dołączyć do badań naukowych.

Pracownicy Instytutu Dendrologii PAN wzięli udział w XXVIII edycji Poznańskiego Festiwalu Nauki i Sztuki. W ramach warsztatów pod tytułem „Poznajemy rośliny naszych lasów” mgr inż. Sebastian Bury, dr Francesco Latterini oraz mgr Magdalena Terlecka przybliżyli uczestnikom sposoby oznaczania roślin przy pomocy klucza, zasady pomiaru różnych cech roślin a także opisywania parametrów charakteryzujących środowisko ich życia. W ramach wykładu pt. „Skąd w Polsce kasztanowce? Historia roślin ukryta w genach” dr Łukasz Walas omówił historię introdukcji dwóch popularnych roślin drzewiastych – kasztanowca i lilaka.

Instytut Fizyki Molekularnej PAN

Instytut Fizyki Molekularnej PAN objął honorowym patronatem XVII. Interdyscyplinarną Konferencję Naukową TYGIEL 2025 zatytułowaną „Interdyscyplinarność kluczem do rozwoju” (Lublin, 20-22 marca 2025 r.). Celem Konferencji była integracja pracowników naukowych, doktorantów i studentów, inspiracja do nawiązywania współpracy oraz do tworzenia interdyscyplinarnych zespołów badawczych. <https://konferencja-tygiel.pl/>

Dr inż. Sylwia Zięba z Instytutu Fizyki Molekularnej PAN została stypendystką prestiżowego programu Bekker NAWA. Program ten wspiera mobilność międzynarodową naukowców, umożliwiając im prowadzenie badań w wiodących ośrodkach naukowych na całym świecie. Stypendium jest wyjątkową okazją do rozwoju kariery naukowej oraz nawiązania międzynarodowej współpracy badawczej. Laureatka programu odbywa swój staż podoktorski w Instytucie Fizyki Czeskiej Akademii Nauk w Pradze, gdzie realizuje projektu pt. „*Sprężenie proton-fonon w solach imidazoliowych jako klucz do możliwości przetaczania zjawisk fizycznych*”

Instytut Genetyki Człowieka PAN

Dr Karolina Rassek została nagrodzona w konkursie RNA Salon za najlepszą publikację, której wiodącym autorem w latach 2023-2024 był doktorant. Nagroda została przyznana za publikację pt.: „*TMEM244 is a long non-coding RNA necessary for CTCL cell growth*”, Rassek K, Iżykowska K, Żurawek M, Pieniawska M, Nowicka K, Zhao X, Przybylski G; Int J Mol Sci (MDPI), 2023, 24, 3531; IF-5.6, MNiSW-140.

Dr Agnieszka Malcher została nagrodzona w konkursie na Najlepszą Pracę 2023 przyznaną przez Towarzystwo Biologii Rozrodu. Nagroda została przyznana za publikację pt.: „*ESX1 gene as a potential candidate responsible for male infertility in nonobstructive azoospermia*”; Malcher A, Graczyk Z, Bauer H, Stokowy T, Berman A, Smolibowski M, Błaszczyk D, Jedrzejczak P, Yatsenko AN, Kurpisz M.; Sci Rep. 2023 Oct 2;13(1):16563. doi: 10.1038/s41598-023-43854-9.

3 marca 2025 r. została utworzona Pracownia Bioinformatyczna, która realizuje własne projekty oraz

wspiera obliczeniowo projekty innych laboratoriów w Instytucie.

Dla telewizji TVP WORLD powstał film pt. "Decoding Life: Poland's Breakthroughs in Genetics | Poland Innovation Hub". W materiale wystąpili przedstawiciele IGC PAN: dr Tomasz Woźniak - bioinformatyk z **Pracowni Bioinformatycznej** i dr Agnieszka Malcher – adiunkt w Zakładzie Biologii Rozrodu i Komórek Macierzystych, przybliżając widzom temat badań genetycznych i zastosowania AI w ich prowadzeniu. Film można obejrzeć pod linkiem: https://www.youtube.com/watch?v=zcpQ_Nkmvuk

Instytut Genetyki Roślin PAN

Dr hab. Izabela Pawłowicz reprezentowała Instytut Genetyki Roślin PAN w wydarzeniu międzynarodowym **Green Horizons Matchmaking: Building Partnerships for Sustainable Food Systems**, które odbyło się **18 marca 2025 roku** w Brukseli. Spotkanie, współorganizowane przez przedstawicieli sześciu krajów (Hiszpania, Słowacja, Austria, Francja, Polska, Łotwa), zgromadziło ponad 50 uczestników z instytucji naukowych i sektora biznesowego. W trakcie wydarzenia przedstawiono działalność badawczą reprezentowanych instytutów PAN oraz omówiono możliwości współpracy w ramach międzynarodowych konsorcjów badawczych. Instytut Genetyki Roślin PAN był jednym z pięciu instytutów Polskiej Akademii Nauk biorących udział w spotkaniu.

W dniu **9 kwietnia 2025 roku** odbyły się Targi Pracy na Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu pod hasłem **UPPoluj pracę**. Wydarzenie miało miejsce na terenie Hali Maszyn Wydziału Inżynierii Środowiska i Inżynierii Mechanicznej UPP. Instytut Genetyki Roślin PAN na tym wydarzeniu reprezentowany był przez **dr inż. Joannę Ceraży-Waliszewską** i **dr. Dawida Perlikowskiego**, którzy opowiedzieli zainteresowanym osobom zarówno o możliwościach kontynuacji nauki, jak i rozpoczęcia pracy w Instytucie Genetyki Roślin PAN.

Biblioteka Kórnicka PAN

Dr hab. Magdalena Biniaś-Szkopek, prof. UAM, dyrektorka PAN Biblioteki Kórnickiej została powołana przez ministkę kultury Hannę Wróblewską w poczet

członków Rady ds. Narodowego Zasobu Bibliotecznego w kadencji 2025-2029. Rada zgodnie z art. 6 ustawy o bibliotekach z dnia 27 czerwca 1997 roku (Dz. U. 1997 Nr 85 poz. 539 z późn. zm.) działa przy ministrze właściwym ds. kultury i dziedzictwa narodowego. Inauguracyjne posiedzenie Rady odbyło się 4 kwietnia 2025 r., a nominacje członkom i członkiniom wręczył Mateusz Adamkowski dyrektor Departamentu Mecenatu Państwa MKiDN. Rada obradowała pod przewodnictwem dr. Tomasza Makowskiego dyrektora Biblioteki Narodowej.

Dr Aleksandra Losik, pełniąca funkcję bibliotekarza systemowego PAN Biblioteki Kórnickiej, **została uhonorowana Nagrodą Główną przez Kapitułę Nagród im. prof. Stanisława Nawrockiego dla archiwistów województwa wielkopolskiego**. Podkreślono wybitne osiągnięcia laureatki na tym polu, a oficjalna uroczystość wręczenia Nagrody odbyła się 9 czerwca w Wielkopolskim Urzędzie Wojewódzkim w Poznaniu w czerwcu w ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Archiwów.

W styczniu ukazał się 41. zeszyt „Pamiętnika Biblioteki Kórnickiej” za 2024 rok: pamietnik.bk.pan.pl/najnowszy-numer/. Zasadniczym celem powołanego w 1929 r. periodyku jest szeroko rozumiana promocja instytucji macierzystej. Jego zakres tematyczny wiąże się z obszarami działalności Biblioteki i obejmuje artykuły o treści bibliotecznej, muzealnej, naukowo-badawczej i edytorskiej. W „Pamiętniku” publikowane są rozprawy naukowe oparte na naszych zbiorach, teksty poświęcone dziejom Biblioteki Kórnickiej oraz sylwetkom związanych z nią ludzi. Roczник jest indeksowany w bazach: CEEOL, Biblioteka Nauki, EBSCO, Academia.edu, BazHum; jest też dostępny na stronach Wielkopolskiej Biblioteki Cyfrowej, Czytelni Czasopism PAN i Polskiej Bibliografii Naukowej.